

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Bakalářská práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Bakalářská práce

TIMOTHY KELLER (1950-2023)

ŽIVOT, MYŠLENÍ A VYBRANÉ DÍLO *MARNOTRATNÝ BŮH*

Autor práce: Debora Jelínková, DiS.

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Řeháková, Ph.D.

Studijní program: Teologie (PS)

2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

V Českých Budějovicích 25.3.2024

Podpis studenta

Děkuji Mgr. Veronice Řehákové, Ph.D. za cenné rady při zpracovávání mé kvalifikační práce a za její povzbudivá slova.

Obsah

<i>Úvod</i>	3
1 Timothy Keller – dětství, studium a důležité osobnosti	4
1.1 Narození a dětství 1950-1968.....	4
1.2 Období na univerzitě v Bucknellu (<i>Bucknell University</i>) 1968-1972.....	5
1.2.1 Studentské hnutí InterVarsity a Timothyho obrácení.....	6
1.2.2 Důležití teologové v období na Bucknellu.....	6
1.2.3 C. S. Lewis a J. R. R. Tolkien.....	7
1.3 Studijní centrum Ligonier Valley (<i>Ligonier Valley Study Center</i>) 1972.....	8
1.4 Teologický seminář Gordon-Conwell (<i>Gordon-Conwell Theological Seminary</i>) 1972-1975	9
1.4.1 Kathy Kristy.....	10
1.4.2 Profesoři na Gordon-Conwellu.....	10
1.4.3 Jonathan Edwards.....	11
2 Teologie Timothyho Kellera	13
2.1 Westminsterské standardy (<i>Westminster standards</i>).....	13
2.1.1 Westminsterské vyznání víry.....	14
2.1.2 Westminsterské katechismy.....	14
2.2 Presbyteriánská reformovaná teologie.....	14
2.3 Novokalvinismus.....	15
3 Kazatelská služba a profesní život	17
3.1 Období v Hopewellu 1975-1984.....	17
3.1.1 První kazatelská služba a její příkoří.....	17
3.1.2 Co se Keller v Hopewellu především naučil.....	18
3.1.3 Rodina a doktorská studia.....	18
3.1.4 Edmund Clowney.....	19
3.2 Teologický seminář ve Westminsteru (<i>Westminster Theological Seminary</i>) 1984-1989	19
3.3 Presbyteriánská církev Redeemer v New Yorku 1989-2017.....	20
3.3.1 Počátky církve (80. léta).....	20
3.3.2 Růst církve, specifika Kellerovy služby a první problémy (90. léta).....	21

3.3.3	Osobní výzvy, newyorská tragédie a projekty (21. století).....	22
3.4	Odchod do ústraní a závěr života 2017-2023	23
4	<i>Kniha Marnotratný Bůh.....</i>	25
4.1	Stručný popis díla	25
4.1.1	Podobenství.....	25
4.1.2	Úvod knihy.....	26
4.1.3	Zápletka.....	26
4.1.4	Hlavní myšlenka	27
4.1.5	Závěr knihy	28
4.2	Starší bratr v podobenství	29
4.2.1	Charakteristika a nebezpečí postoje staršího bratra	29
4.2.2	Jak přestat být jako starší bratr.....	30
4.3	Kellerův odraz v díle	30
4.3.1	Zkušenosti ze života.....	30
4.3.2	Teologické myšlenky a vlivy	31
	<i>Závěr.....</i>	32
	<i>Seznam použitých zdrojů</i>	34
	<i>Přílohy.....</i>	38

Úvod

Timothy Keller byl americký autor, a především pastor. V posledních letech se stal velkým jménem v českém protestantském prostředí, do kterého patřím. Když jsem se v květnu roku 2023 dozvěděla o jeho smrti, napadlo mě, že by si zasloužil, aby o něm někdo v českém křesťanském prostředí napsal. Od doby Kellerova úmrtí jsem nenarazila na žádný rozsáhlejší text o něm. Neváhala jsem a rozhodla se, že mu dám prostor ve své kvalifikační práci. Jako téma jsem tedy zvolila *Timothy Keller: Život, myšlení a vybrané dílo Marnotratný Bůh*. Věřím, že tato práce může být přínosná v českém křesťanském prostředí jako první rozsáhlý text o jmenované osobnosti.

Cílem práce je zaprvé seznámit čtenáře s osobou Timothyho Kellera, zmínit osoby a události, které ho formovaly, jaká teologická přesvědčení zastával a na jeho profesní dráhu. Druhým cílem je stručně představit jeho knihu *Marnotratný Bůh* a zaměřit se na témata, která při čtení upoutala mou pozornost.

Práci jsem rozdělila na čtyři kapitoly, z nichž následující tři čerpají převážně z biografické knihy vydané pár měsíců před Timothyho smrtí: *Timothy Keller: His Spiritual and Intellectual Formation*. Autor Collin Hansen kromě psaní knih pracuje pro organizaci *The Gospel Coalition*.¹ Tuto organizaci Keller spoluzaložil.

Nejprve se zaměřuji na Timothyho rodinu a výchovu. Poté popisují období mladé dospělosti, období studií. Těm věnuji velkou pozornost, protože kromě nejdůležitějšího momentu jeho života, konverze, se setkal s mnoha inspirativními lidmi. Studia zásadně formovaly jeho víru a teologická přesvědčení. Jeho teologická přesvědčení v další kapitole rozebírám. Poté se zaměřuji na jeho profesní životě, kde nejprve popisují prvních devět let služby. Následně se zabývám jeho vyučováním na teologickém semináři. Rozsáhle píšou o jeho další a poslední službě. V roce 1989 Keller založil církev v New Yorku. V této službě se jeho teologická přesvědčení, důrazy a dosavadní životní zkušenosti výrazně projeví. Mimo jiné v tomto období začal zakládat projekty a psát knihy. Především knihy zapříčinily jeho celosvětové proslavení, a tak se povědomí o něm dostalo i do České republiky. Třetí kapitolu nakonec uzavírám jeho odchodem ze služby a závěrem života.

V poslední kapitole představuji dílo *Marnotratný Bůh: Jak uzdravit srdce křesťanské víry*. Timothy v ní podrobně rozebírá podobenství o dvou synech z 15. kapitoly Lukášova evangelia. Zabývám se obsahem knihy a snažím se čtenáře s dílem seznámit. Poté se zaměřuji na dvě pro mě zajímavá témata. Nejprve podrobně popisují staršího bratra v podobenství. Práci uzavírám propojením díla s jeho životními zkušenostmi, teologickými přesvědčeními a vlivy. Poslední podkapitola je tedy mou interpretací Kellera v díle a propojuje knihu s jeho životem.

¹ Collin Hansen. In *The Gospel Coalition* [online]. [cit. 2024-02-07] Dostupné na WWW: <<https://www.thegospelcoalition.org/profile/collin-hansen/>>.

1 Timothy Keller – dětství, studium a důležité osobnosti

V této kapitole se podíváme na prvních 25 let života naší osobnosti, Timothyho Kellera. V knize, ze které především čerpám, se nehovoří o střední škole ani o období puberty. Ač jsem se snažila informace z tohoto období dohledat, nepodařilo se mi to, a tak práce obsahuje pouze dětství a období adolescence.

V první podkapitole představuji Timothyho kořeny a jeho rodinu. V dalších podkapitolách se zaměřuji na jeho studijní dráhu. Na univerzitě v Bucknellu se setkal se studentskou komunitou *Intervarsity*. Ta byla impulzem k jeho konverzi. Díky ní se mimo jiné setkal s významnými autory a jejich díly. Po Bucknellu strávil léto ve studijním centru v Ligonier Valley, kde zažil inspirující církevní komunitou. V poslední podkapitole se věnuji pokračování jeho studia na teologickém semináři Gordon-Conwell. Zde získal magisterský titul a díky zdejším profesorům si definitivně utřídil svou víru a postoje.

1.1 Narození a dětství 1950-1968²

Rodinné kořeny Timothyho Kellera sahají až do Evropy. První generace Kellerových emigrovala z Německa do Ameriky už v roce 1738. Kellerův dědeček z matčiny strany emigroval z Itálie v roce 1887. William, Kellerův otec, známý jako Bill Keller a matka, Louise Anne Clemente, se poznali za druhé světové války na jednom ze zdravotnických oddělení. Vzali se v roce 1947 a jejich vztah zrcadlil tehdejší změnu ve společnosti po konci války. Lidé náhle začali uzavírat sňatky napříč etniky a náboženstvím. Bill byl vychováván v luteránském prostředí, kdežto Louise v katolickém. Přestože na své kořeny Louise nezapomněla a nechala svého nejstaršího syna (právě Timothyho) pokřtít v katolické církvi, s manželem ho s jeho sourozenci vychovávali v církvi luteránské.

Timothy Keller se narodil v roce 1950 v Allentownu. Jeho matka byla ženou v domácnosti a otec vydělával nejprve jako učitel. To ho ale záhy přestalo bavit, kvůli lepšímu zabezpečení rodiny změnil práci a přesunul se do maloobchodu, kde se později vypracoval. Louise se pečlivě starala o Timothyho a následně o jeho dva mladší sourozence, sestru Sharon a bratra Williama. Timothy byl dobrý čtenář a už ve třech letech uměl číst. Místo sledování televize ho fascinovala historie a sci-fi. Kromě literatury si v dětství užíval hraní na trumpetu a miloval skauting.

Děti Kellerovy byly vychovávány striktně. „*Myslím, že na Tima byla určitě nejkrutější,*“³ řekla Sharon, sestra Timothyho, když popisovala, jak je jejich matka vychovávala. Možná to bylo právě italsko-katolické zázemí, které zapříčinilo, že Louise chtěla své děti vychovat správně a podle jejich představ. Pro každé z dětí matčina výchova

² Srov. HANSEN, Collin. *Timothy Keller: His Spiritual and Intellectual Formation*, s. 17-22

³ Srov. *Tamtéž*, s. 19

znamenalala něco jiného. Timothy pro ni nikdy nebyl dost dobrý, přestože ho ve třetí třídě přeřadili do třídy pro výjimečně nadané a perspektivní mladé studenty.

Striktní výchova a následně šikana, se kterou se Timothy kvůli své výjimečnosti setkal, zapříčinily, že byl velice sebekritický. Když byl šikanován, musel se naučit bránit jinak než fyzickou konfrontací, protože to měl od matky zakázané. To ho donutilo zlepšit komunikační schopnosti a bránit se slovně. Schopnost komunikace mu následně pomohla v hádkách právě s Louise. „*Jeden z důvodů, proč si myslím, že je Tim tak dobrý v komunikaci s lidmi, je to, že se naučil mluvit s naší matkou,*“⁴ řekla Sharon. Byl to vždy on, kdo se dokázal Louise postavit a vydobýt si například svolení k tomu, aby se mohli se sourozenci dívat na Star Trek.

Co se týče náboženského vedení, matka Timothyho a jeho sourozence vodila nejprve do luteránské církve, kde byl Tim znovu pokřtěn. Zde se poprvé setkal se zpochybňováním autority Bible jedním z místních kněží. V této církvi se Louise velice angažovala ve službě, ale po deseti letech zjistila, že jí je teologicky bliž jiné společenství. S rodinou tedy přestoupili do *Evangelical Congregational Church*. Louise se líbilo, že tato církev kladla důraz na spásu ze skutků a dosažení dokonalosti. Ani v jedné z těchto církví Timothy nezažil chvíli, kdy by mu křesťanská víra připadala jako něco lákavého.

1.2 Období na univerzitě v Bucknellu (*Bucknell University*) 1968-1972⁵

Bucknell je americká univerzita v pensylvánském městě Lewisburg založená v roce 1846.⁶ V roce, kdy na ni šel Timothy studovat obor náboženství, se v historii nejen Spojených států amerických stalo spoustu zvrátů. Psal se rok 1968. Byl zavražděn Martin Luther King Junior a dva měsíce později také prezident spojených států R. F. Kennedy. Za oceánem v Evropě vtrhla ruská vojska do Československa. V tomto období bylo velice populární hnutí hippie, s nímž se, stejně jako s příliš úzkoprsým a tradičním způsobem života, Timothy neztotožňoval. Protestantismus se tehdy masivně šířil Spojenými státy.

Timothyho skrytou touhou při nástupu na univerzitu bylo najít nejsmysluplnější náboženský směr. Na křesťanství se díval skepticky kvůli své zkušenosti z luteránského prostředí. Navíc si všiml, že křesťané místo toho, aby každého bezpodmínečně přijímali a milovali, se velmi málo zajímají například o sociální nerovnost. Po dvou letech na univerzitě Timothy prahl po náboženství, které nikoho nesoudí a jehož Bůh je ztělesněním lásky. Když začal bádát po odpovědích v Bibli, zjistil, že jeho dosavadní zkušenosti s luteránskou církví, jsou daleko od skutečné podstaty křesťanské víry. Nestal se z něj ale

⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 20

⁵ Srov. *Tamtéž*, s. 23-47

⁶ Bucknell University. The facts about Bucknell, In *Bucknell University* [online], [cit. 2024-02-07]. Dostupné na WWW: <<https://www.bucknell.edu/meet-bucknell/fast-facts>>.

křesťan jen tak přes noc. Především křesťanská komunita *InterVarsity* pro něj byla na jeho cestě ke konverzi nejdůležitější.

1.2.1 Studentské hnutí *InterVarsity* a Timothyho obrácení

Toto studentské hnutí funguje ve Spojených státech dodnes.⁷ Jeho cílem je přinášet křesťanství na univerzity. Také na univerzitě v Bucknellu tato služba fungovala, když zde Keller začal svá studia. V této skupině poznal jednoho ze svých celoživotních nejbližších přátel, Bruce Hendersona. Byl to právě Bruce, kdo si na Timothyho všiml radikální změny po jeho konverzi. K ní došlo po roce hledání a dlouhých debatách právě v komunitě *InterVarsity*. Ochotně se Timothyho věnovali a seznámili ho s díly C. S. Lewise a Johna Stotta. Tito a mnozí další ho v průběhu jeho křesťanského života zásadně formovali. Timothy si po několika měsících hledání uvědomil, že se musí rozhodnout, jakým směrem se bude ubírat. V dubnu roku 1970 se z něj oficiálně stal křesťan, jak popsal jeho přítel Bruce.

Komunita *InterVarsity* pro něj poté byla nejen místem duchovního čerpání, ale také místem aktivního zapojení. V době, kdy Keller uvěřil, mělo místní hnutí pouhých 15 členů, a tak se poměrně rychle chopil zodpovědnosti. S jeho přítelem Bruceem vymysleli celoroční plán na společenské akce a události. Timothy poslední dva roky na Bucknellu nevěnoval tolik škole jako konverzacím s lidmi o křesťanství. Ten rok se komunita *InterVarsity* na univerzitě rozšířila z již zmíněných 15 členů na více než 100. Díky hnutí navíc v roce 1971 pozval Keller na školu Edmunda Clowneyho, tehdejšího prezidenta teologického semináře ve Westminsteru (*Westminster Theological Seminary*), aby zde přednášel. Ten se, jak zmíním později, po pár letech stal Timothyho mentorem a doprovázel ho kazatelskou službou.

V *InterVarsity* mimo jiné poznal **Barbaru Boyd**, první ženu v historii, kterou organizace *InterVarsity* zaměstnala. V roce 1964 začala učit studenty způsob vedení evangelizační biblické hodiny. Především učila, jak mít čas ztišení, jak oslovit nekřesťany, představit jim Ježíše a vést je k tomu, aby sami dokázali v Bibli hledat odpovědi na otázky. Hlavně ona inspirovala Timothyho k tomu, aby studoval a předával Písmo tak, aby tomu porozuměli křesťané i skeptici.

1.2.2 Důležití teologové v období na Bucknellu

Kromě vztahů na celý život Timothy objevil v období na univerzitě a skrze *InterVarsity* významné teology. Je třeba zde tyto teology zmínit, protože v Kellerově víře a budoucí službě měli svoje místo. Keller totiž proslul širokou škálou načtené literatury a spoustu cizích myšlenek ve svých kázáních citoval. Ovlivnilo ho velké množství autorů, ale v tomto oddíle zmíním pouze některé z nich.

⁷ About us. In: *InterVarsity* [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné na WWW: <<https://intervarsity.org/about-us>>.

Prvním z nich byl **J. I. Packer** (1926-2020) se svou knihou *Knowing God*. Zde se Timothy poprvé setkal s reformovanou teologií specifickou tím, že se opírá o myšlenky a přesvědčení především Jana Kalvína.⁸ Této reformované teologie se Keller držel do konce svého života.

Také **John Stott** (1921-2011) ovlivnil Timothyho teologické přemýšlení a způsob kázání. Keller ho popsal jako prvního člověka, skrze kterého k němu Písmo promluvalo jako živé. Považoval ho za to nejlepší z organizace *InterVarsity* a zároveň za zakladatele evangelikanismu,⁹ směru křesťanství pohybujícímu se mezi liberalismem a fundamentalismem. Celosvětově je dodnes považován za jednu z nejdůležitějších osobností v oblasti výkladového kázání zaměřeného na exegezi.¹⁰ Timothy mu navíc přisuzoval myšlenku vedení sboru jako takzvaný "City Center Church", kdy se církev snaží evangelizovat bohaté ve městě a zároveň sloužit chudým. Touto myšlenkou se později Keller inspiroval.

Poslední teolog zde zmíněný se od Stotta v mnohém odlišoval. Jedná se o **Martyna Lloyd-Jonese** (1899-1981). Keller s ním souzněl především ve vášni pro probuzení. Tato vášně se projevila hlavně v jeho budoucím profesním životě a ve vnímání církve. Díky němu také uviděl, že je možné v jednom kázání vyučovat křesťany a zároveň evangelizovat nevěřícím. Tento způsob kázání do velké míry ovlivnil Timothyho způsob promluv.

1.2.3 C. S. Lewis a J. R. R. Tolkien¹¹

Než se přesuneme k dalším milníkům Kellerova života, považuji za důležité věnovat dvěma autorům, nikoli teologům, samostatný oddíl. Oba jsou známí tím, že jsou autory oblíbených křesťanských zaměřených fantasy příběhů. Keller věřil, že fantasy a sci-fi příběhy se mohou dotknout lidského srdce na úplně jiné úrovni. Právě proto byla pro Timothyho jejich díla důležitá. C. S. Lewis a J. R. R. Tolkien žili na přelomu 19. a 20. století. Byli součástí stejné literární diskusní skupiny *The Inklings* ve 30. a 40. letech 20. století na Oxfordské univerzitě.

C. S. Lewis (1898-1963), autor známé série *Letopisy Narnie*, svými myšlenkami protkal Timothyho život a Keller ho po celou svou kazatelskou kariéru velice rád citoval. Kromě *Letopisů Narnie* napsal Lewis mnoho dalších knih.¹² Timothy obdivoval především jeho neobvyklý styl psaní a používání fantazie k vysvětlování. Díky němu se naučil novému

⁸ TRUEEMAN, Carl. Reformed theology. In *The gospel Coalition* [online]. [cit. 2024-02-04]. Dostupné na WWW: <<https://www.thegospelcoalition.org/essay/reformed-theology/>>.

⁹ *evangelikanismus = konzervativní protestantismus, který klade důraz na Písmo jako jediný zdroj víry*

¹⁰ John Stott. In *InterVarsity press* [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné na WWW:

<<https://www.ivpress.com/john-stott/>>.

¹¹ Srov. HANSEN, Collin. *Timothy Keller: His Spiritual and Intellectual Formation*, s. 60-64.

¹² Databazeknih.cz. Clive Staples Lewis. In *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné na WWW: <<https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/clive-staples-lewis-871>>.

způsobu čtení a tomu, jak dělat křesťanskou apologii pomocí ilustrací. Většinou, když chtěl něco vysvětlit, nebo zrovna neměl připravené kázání, použil právě Lewisovy myšlenky.

V dnešní době se dokonce rozšířil názor, že Keller je novodobým Lewisem, ale Russell Smith jasně nesouhlasí a říká, že takové tvrzení znevažuje oba autory a jejich práci.¹³ Každý měl ke psaní jiný vztah. Jejich hlavním rozdílem je, že Lewisovým životem kromě studia a vyučování na Cambridgi¹⁴ bylo právě vtiskávání své víry do knih. Keller naproti tomu psaní bral jako doplněk své kazatelské služby a povolání být pastorem.

Čas, který Keller věnoval čtení **J. R. R. Tolkienovy** (1892-1973) trilogie *Pán prstenů*, byl pro něj časem útěchy a naděje. Pět let po teroristických útocích 11. září 2001 byl pozván, aby kázal na bohoslužbě pro rodiny obětí. Zúčastnil se jí dokonce tehdejší prezident Spojených států George W. Bush. Keller mluvil o naději v Ježíšovo vzkříšení a pomohl si právě ilustrací od Tolkiena. Také když poprvé bojoval s rakovinou slinivky a nevěděl, zda se probudí z anestezie, nesáhl po Bibli, aby získal pocit bezpečí. Sáhl po třetí knize Pána prstenů, aby věděl, že Bůh má vše pod kontrolou.

1.3 Studijní centrum Ligonier Valley (*Ligonier Valley Study Center*) 1972¹⁵

Nápad na založení tohoto vzdělávacího centra dostal Francis Schaeffer po úspěšné konferenci *L'Abri* v Tennessee, kde upoutal pozornost mladých nadějných křesťanů. *L'Abri* (z francouzského slova útočiště)¹⁶ byla služba zavedená Schaefferovými ve Švýcarsku.¹⁷ Toto společenství se scházelo přímo u Schaefferových doma. Mladí lidé přicházeli a oni jim odpovídali na všemožné otázky týkající se křesťanské víry. Díky *L'Abri* mnoho lidí uvěřilo, a tak Schaefferovi toužili po tom, aby se služba rozšířila dál.

Po konferenci v Tennessee se Schaeffer a R. C. Sproul setkali a začali si dopisovat. Řešili, jakým způsobem by se centrum v Ligonier Valley mohlo inspirovat postupy z *L'Abri*. Rok před vznikem centra dostal Sproul nabídku od bohaté vdovy. Ta toužila po tom, aby Sproul založil křesťanské studijní centrum v Ligonier Valley nedaleko Pittsburghu a sám

¹³ SMITH, Russell. Tim Keller is NOT this generation's C. S. Lewis. In *Horizons of the possible* [online]. červen 2013. [cit. 2024-02-07]. Dostupné na <<https://russellsmith.com/2013/06/07/tim-keller-is-not-this-generations-c-s-lewis/>>.

¹⁴ CS Lewis: 50 years after his death and new scholarship will honour his literary career. In *University of Cambridge* [online]. listopad 2013. [cit. 2024-02-07]. Dostupné na WWW: <<https://www.cam.ac.uk/research/news/cs-lewis-50-years-after-his-death-a-new-scholarship-will-honour-his-literary-career>>.

¹⁵ Stov. HANSEN, Collin, *Timothy Keller: His Spiritual and Intellectual Formation*. s. 66-72.

¹⁶ Labri. The early years. In *Labri* [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné na WWW:

<<https://labri.org/history/>>.

¹⁷ *Tamtéž*

v něm vyučoval.¹⁸ Rozhodla se darovat 52 akrů a na nich později vzniklo studijní centrum v Ligonier Valley. V tom období 8,6 milionů Američanů studovalo vysokou školu.¹⁹ V 70. letech navíc mnoho lidí uvěřilo v Krista, chtělo se teologicky vzdělávat, a proto přišli do Ligonier Valley.²⁰ Avšak centrum po čtrnácti letech, tedy v roce 1984, skončilo.

V létě roku 1972, těsně před jeho nástupem na magisterské studium, se do Ligonier Valley přihlásil i Timothy. Zažil si tam právě *L'Abri* komunitu a získal nový pohled na křesťanské společenství. Viděl ho jako pohostinné, evangelizační, intelektuální a zároveň lidské. Toto se snažil vnášet i do vlastní budoucí církve. Také se tam setkal s někým, kdo velice zásadně zasáhl do jeho života.

Tímto mužem byl **R. C. Sproul** (1939-2017). Naučil Kellera, jak přesvědčivě promlouvat k nevěřícím pomocí intelektuálních argumentů. Timothy rád vzpomínal na společné večere s rodinou Sproulových. I když s ním ve spoustě věcech nesouhlasil, byl to právě Sproul, kdo Timothyho a jeho budoucí manželku prováděl předmanželskou přípravou, oddával je a kázal na jejich svatbě. Také díky němu poprvé slyšel o reformované presbyteriánské církvi. Později pak v New Yorku sám založil společenství spadající pod tuto denominaci.

1.4 Teologický seminář Gordon-Conwell (*Gordon-Conwell Theological Seminary*) 1972-1975²¹

Psal se rok 1972, když Gordon-Conwell vznikl, a to spojením dvou vysokých škol – *Conwell school of theology* ve Filadelfii a *Gordon divinity school* v Bostonu. Školu založili Billy Graham, Harold John Ockenga a J. Howard Pew. Tito teologové často spolupracovali na kontroverzních a odvážných člancích v časopise *Christianity Today*. Podle svých zakladatelů také Gordon-Conwell vypadal. Kolik profesorů, tolik názorů. Diametrálně se lišili například v otázkách týkajících se rasismu, sociální politiky a postavení žen v církvi. Studenti poslouchali stejné přednášky, ale každý na konci studia ze semináře vyšel s úplně jinou teologií.

Timothymu bylo 21 let, když dokončil Bucknell a vznikl Gordon-Conwell. Věděl, že se chce dál vzdělávat. Bakalářský titul z religionistiky mu nestačil. O Gordon-Conwellu se dozvěděl náhodou díky sestře své kamarádky. Když se tato dívka Kathy na jednom ze společných setkání zmínila o tom, kam chce jít studovat, Timothyho škola zaujala. Rozhodl

¹⁸ ROWLEY, Jack. The Ligonier Valley study center early years. In *Ligonier Ministries* [online]. únor 2010. [cit. 2024-02-08]. Dostupné na WWW: <<https://www.ligonier.org/learn/articles/ligonier-valley-study-center-early-years>>.

¹⁹ Srov. COTHERMAN, Charles. *To think Christianly*, s. 2

²⁰ Srov. NICHOLS. *R. C. Sproul*, s. 93

²¹ Srov. HANSEN, Collin. *Timothy Keller: His Spiritual and Intellectual Formation*. s. 70-98

se na ni přihlásit a v září na studia nastoupil. To ještě zdaleka nevěděl, že právě Kathy Kristy zásadně změní jeho život.

1.4.1 *Kathy Kristy*²²

Kathy Kristy se narodila roku 1950 jako prvorozené dítě. Sice chodila od mala do církve, ale víru založenou na osobním vztahu nezažila. Prvními dveřmi k jádru křesťanství pro ni byly knihy C. S. Lewise, přesněji *Letopisy Narnie*. S Lewisem si jako dítě dokonce dopisovala. Obdivovala ho dřív, než se celosvětově proslavil. Dalším impulzem ke křesťanství pro ni byla mládežnická setkání v organizaci *Young life*. Tato nezisková organizace existuje dodnes a soustředí se převážně na teenagery.²³ Jejich cílem je seznámit mládež s křesťanstvím formou, která je osloví. Díky této organizaci nakonec Kathy v dospívání uvěřila.

Protože v sobě našla touhu předávat dalším lidem Krista a sloužit, rozhodla se jít na Teologický seminář Gordon-Conwell. V roce 1972 se z ní a Timothyho stali spolužáci a přátelé. Přestože sdíleli lásku ke stejným knihám a byli si ve spoustě věcech podobní, jejich přátelství se nevyvíjelo do ničeho víc, i když si to Kathy tajně přála. V půlce jejich studia to byla právě ona, kdo dal Timothyho své city najevo. On to ale neopětoval a na konci jednoho zimního semestru se raději přestali stýkat. Po nějaké době spolu strávili měsíc na kurzu doprovázení ve Filadelfii. Tam se mu Kathy opět otevřela. Řekla, že se s ním nedokáže pouze přátelit a dala mu ultimátum. Pár týdnů se Timothy rozmýšlel, ale nakonec se dali v roce 1974 dohromady. Po roce chození se vzali a vyšli vstříc společnému životu.

1.4.2 *Profesoři na Gordon-Conwellu*

Seminář byl pro Kellera v mnohém formující. Nenašel zde pouze svou životní partnerku, ale našel i svou teologii. Tím, že byl každý z profesorů unikátní, měl možnost nahlédnout na spoustu názorů a vytvořit si svůj vlastní. Zde se podíváme na několik profesorů, kteří byli pro Kellerovu teologii a budoucí službu stěžejní.

První hodinou na Gordon-Conwellu byla pro Kellera přednáška pneumodynamiky s **Richardem Lovelacem**. Tento předmět, a především kniha *Dynamics of Spiritual Life* v mnohém změnily Kellerův život. S Lovelacem se shodoval v pohledu na církevní probuzení. Sám Keller potom ve svých knihách popisoval, jak Lovelace toto téma vnímá. Podle něho probuzení posiluje práci Ducha svatého v usvědčování, uzdravování a posvěcování hříšníků prostřednictvím obyčejných prostředků milosti – kázání, modlitby a vykonávání svátostí.

S **Meredith Klinem** měl Keller dohromady šest předmětů, více než s kýmkoli jiným. Mnoho otázek bylo Kellerovi zodpovězeno, když pochopil inaugurovanou eschatologii. Tato

²² Srov. HANSEN, Collin. *Timothy Keller: His Spiritual and Intellectual Formation*, s. 47-55

²³ Srov. CAILLIET, Emile. *Young life*, s. 8

eschatologie počítá s tím, že konec časů začal životem, smrtí a zmrtvýchvstáním Ježíše Krista.²⁴ Ježíš přinesl jak přítomné Boží království, tak naději v to budoucí.²⁵

S **Andrew Lincolnem** strávil Keller jenom jeden semestr. To stačilo k tomu, aby se úplně změnilo jeho životní nasměrování. Lincoln ho učil předmět Nový zákon a seznámil ho s reformovaným kalvinismem, jehož byl zastáncem. Kellerovi výklad pomohl najít si k této teologii cestu. Převzal Lincolnův názor, že Bůh zasahuje od těch největších věcí po ty nejmenší.

Ellisabeth Elliot byla jak pro Timothyho, tak pro jeho ženu Kathy stěžejní v jejich názoru na postavení žen v církvi. V době, kdy je vyučovala křesťanskou etiku, začínaly v Americe společenské boje o rovnoprávnost. Elliot jako jedna z mála žen prosazovala a vyučovala konzervativní pohled, a to podřízenost. Tvrdila, že podřízenost neznamená méněcennost. Samu sebe považovala za schopnější ve spoustě oblastech než valnou většinu lidí. Vnímala, že bude dělat to, k čemu věří, že ji Bůh povolává. Obdarování a touha podle ní není všechno. Díky jejímu pohledu Kathy změnila své nasměrování, protože původně chtěla být ordinovanou kazatelkou presbyteriánské církve. Po semináři s Elliot ve své církvi oznámila, že se této budoucnosti vzdává a chce být jen obyčejný církevní sociální pracovník. Jako důvod udala, že Bible ženám nepovoluje kazatelské svěcení. V této oblasti byli Kellerovi často považováni za příliš tradiční.

Druhý a poslední impuls k tomu zastávat reformovaný kalvinismus byl pro Kellera seminář systematické teologie. Ten ve dvou semestrech absolvoval s profesorem **Rogerem Nicolem** a z velké části díky němu z Gordon-Conwellu odešel jako kalvinista. Místo k tradičnímu pohledu kalvinismu se Keller klonil k novokalvinismu, stejně jako Nicole. Ten se snaží formulovat a zavést reformovaný kalvinismus do dnešní doby.²⁶

1.4.3 *Jonathan Edwards*

Tento teolog si zaslouží speciální oddíl, protože ho Keller považoval za jednoho ze tří největších teologických vlivů jeho života – po jeho ženě Kathy a C. S. Lewisovi. O Jonathanovi Edwardsovi (1703-1758) se dozvěděl od profesora Lovelace, opět díky společné touze po probuzení. S Edwardsem se Keller také shodoval v tom, že oba viděli za křesťanskou povinnost sloužit chudým a slabým.²⁷ To má být podle nich jedním

²⁴ Theopedia. Inaugurated eschatology. In *Theopedia* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné na WWW: <<https://www.theopedia.com/inaugurated-eschatology>>.

²⁵ *Tamtéž*

²⁶ SUTANTO, Gray. The history of Neo-Calvinism Examined and Explained. In *The Gospel Coalition* [online]. únor 2023. [cit. 2024-02-11]. Dostupné na WWW: <<https://www.thegospelcoalition.org/article/history-neo-calvinism-explained/>>.

²⁷ Gospel in life. Blessed are the Poor. In *Gospel in Life* [online]. srpen 2020. [cit. 2024-02-24]. Dostupné na WWW: <<https://podcast.gospelinlife.com/e/blessed-are-the-poor-1598635424/>>.

z hlavních úkolů církve. Edwards mimo jiné vyčníval svou vášní pro mystické zážitky s Bohem, a proto byl některými kalvinisty kritizován. Tohoto teologa Keller velice rád mnohokrát citoval. Edwards mu navíc pomohl chápat veškerou jeho následující četbu ve světle kalvinismu.

2 Teologie Timothyho Kellera

Na Bucknellu a Gordon-Conwellu Keller poznal nespočet teologických proudů. Mnoho profesorů a teologů Timothyho inspirovalo a někteří ho nakonec nasměřovali tam, kde mu určitá metoda nebo teologie dávala smysl. V roce 1975, kdy bylo Timothymu 25 let, dokončil Gordon-Conwell a jeho teologie se v zásadě dotvořila. V této kapitole se zaměříme na základní teologické proudy, které se Timothy po konci studií rozhodl zastávat.²⁸

Nejprve zmíním Westminsterские standardy pocházející ze 17. století. Tyto standardy vznikly na základě touhy dokončit a zformulovat myšlenky reformace. Poté se společně podíváme na presbyteriánskou teologii navazující na Westminsterские standardy. Tato teologie je specifická svým způsobem organizace církve. Timothymu byl blízký novokalvinismus, a tak se jím poslední část kapitoly zabývá.

2.1 Westminsterские standardy (*Westminster standards*)²⁹

Westminsterские standardy vznikly ve 40. letech 17. století v průběhu občanské války v Anglii.³⁰ Shromáždění svolané parlamentem mělo za cíl projednat otázky církve, církevního života a státu. Parlament se tehdy skládal převážně z puritánů.³¹ Ti chtěli viditelně dokončit reformaci. Po 100 letech od Kalvínských ústav a přibližně 120 let od Luterských tezí vznikla touha formulovat myšlenky reformace.

Shromáždění sepsalo několik dokumentů, ale pouze tři z nich patří do Westminsterských standardů. Hlavně ty jsou pro dnešní církve důležité. Těmito dokumenty jsou **Westminsterские vyznání víry** (*Westminster Confession of Faith*), **Malý katechismus** (*Westminster Shorter Catechism*) a **Velký katechismus** (*Westminster Larger Catechism*). Opírají se výhradně a jedinečně o Bibli. Dodnes se k nim hlásí baptistické, kongregační, reformované a presbyteriánské církve.³²

²⁸ Srov. HANSEN, Collin. *Timothy Keller: His Spiritual and Intellectual Formation*, s. 98

²⁹ NICHOLS, Stephen. 5 Things Everyone Should Know About the Westminster Standards. In *Ligonier ministries* [online]. listopad 2013. [cit. 13-02-2024]. Dostupné na WWW:

<<https://www.ligonier.org/podcasts/5-minutes-in-church-history-with-stephen-nichols/5-things-everyone-should-know-about-the-westminster-standards>>.

³⁰ SALAZAR, Greg. The Context of the Westminster Assembly. In *Tabletalk magazine* [online]. leden 2021. [cit. 2024-02-15]. Dostupné na <https://tabletalkmagazine.com/article/2021/01/the-context-of-the-westminster-assembly/>.

³¹ *puritáni* = protivníci anglikánské církve; toužili po dokončení reformace; dodržování přísného životního stylu podle Písma

³² Westminster Standards.org. Westminster standards. In *Westminster standards.org* [online]. [cit. 2024-02-14]. Dostupné na WWW: <<https://westminsterstandards.org>>.

2.1.1 *Westminsterské vyznání víry*³³

Westminsterské vyznání víry se skládá ze 35 kapitol a pojednává o základní věrouce reformované církve. Vyznání je rozsáhlým dokumentem. Byl sepsán mnoha teology, aby křesťanům pomohl porozumět Písmu očima reformace. Základním kamenem tohoto dokumentu je víra, že 66 knih Nového a Starého zákona jsou svědectvím vykupitelských Božích činů, které vrcholí ztělesněním živého Slova v osobě Pána Ježíše Krista. Písmo svaté inspirované Duchem svatým má tedy nejvyšší a plnou autoritu.

2.1.2 *Westminsterské katechismy*³⁴

Westminsterské katechismy byly součástí práce Westminsterského shromáždění, a přestože je parlament schválil, po necelých dvaceti letech ztratily oficiální status v Anglii. Skotská církev je ale nepřestala považovat za oficiální církevní dokumenty. Jak zmíníme později, skotští presbyteriáni, na Westminsterských standardech staví. Ti v 18. století imigrovali do Ameriky,³⁵ a tak jejich relevanci převezli za oceán.

Velký katechismus se kvůli rozsahu používá méně než malý katechismus. Rozdíl mezi těmito dvěma dokumenty spočívá v tom, že Velký katechismus má být příručkou pro vedoucí. Malý napomáhá formulovat víru především pro děti. Skládá se ze 107 otázek a odpovědí. Popisuje především smysl a základy křesťanské víry.

2.2 **Presbyteriánská reformovaná teologie**³⁶

Tento teologický směr navazuje na reformovanou tradici Jana Kalvína z Ženevy. Existují dva presbyteriánské proudy. Jedná se o holandsko-německý a skotský. Skotský je zakořeněný v již zmíněných Westminsterských standardech a rozšířil se do Spojených států. K tomuto proudu se řadí také Keller.

Dřív, než se pustíme do teologických myšlenek, vysvětlím, proč se církev zastávající tuto teologii jmenuje zrovna presbyteriánská. Je to kvůli církevnímu systému, kdy jednu místní církev spravuje několik starších. Tato církev patří spolu s dalšími pod jednu presbyterii v určité oblasti. Všem těmto presbyteriím je nadřazeno Valné shromáždění. To se skládá z poloviny ze starších v církvích a z poloviny z kazatelů. V Americe se takové shromáždění schází jednou ročně a letos zasedne jeho 226. ročník.

³³ Evangelical Presbyterian Church. *The Westminster Confession of Faith*, s. 4

³⁴ Westminster Catechism. In *Britannica* [online]. [cit. 2024-02-18]. Dostupné na WWW:

<<https://www.britannica.com/topic/Westminster-Catechism>>.

³⁵ History of the Church. In *Presbyterian historical society* [online]. [cit. 2024-02-18]. Dostupné na WWW:

<<https://www.history.pcusa.org/history-online/presbyterian-history/history-church>>.

³⁶ PIPA, Joseph. Presbyterian Theology. In *The Gospel Coalition* [online]. [cit. 2024-02-10]. Dostupné na

WWW: <<https://www.thegospelcoalition.org/essay/presbyterian-theology/>>.

Ted' zmíním několik stěžejních teologických myšlenek presbyteriánské teologie. Jedna z nich představuje Boha jako trojjedinou nejvyšší bytost. Bůh podle ní stvořil svět v šesti dnech. Zde Keller nevyklučuje evoluci a sám v evoluci věří.³⁷ Presbyteriáni dále zastávají názor, že vše vzniklé Bůh předem určil a věří v predestinaci. Bůh nařídil pád a v Ježíši Kristu předurčil všechny, které zachrání a zároveň ty, které nechá v hříšném stavu a odsoudí k věčnému zatracení. Ospravedlnění a spása tedy není ze skutků, ale z víry v Pána Ježíše Krista.

Dalším důležitým prvkem presbyteriánské teologie je její pojetí teologie smlouvy. První smlouvu Bůh uzavřel s Adamem v Edenu. Tu presbyteriáni nazývají „smlouvou skutků nebo života.“ Adam reprezentoval lidskou rasu a tím, že zhřešil, on a všichni po něm musí čelit tělesné a duchovní smrti. To znamená, že všichni lidé se narodí už mrtví v hříchu a nejsou schopni přijít k Bohu. První smlouva byla porušena. Druhou, smlouvu milosti, vykonal Ježíš Kristus. Tato druhá Božská osoba se stala člověkem, narodila se z panny a žila dokonale pod Božím zákonem. Zástupně zemřel za jím vyvolené. Prostřednictvím Ducha svatého si Bůh své vyvolené volá k sobě. Ti, kdo k němu přijdou, už o své spasení nemohou přijít. To však neznamená, že křesťan může žít svévolně. Speciální pro presbyteriány je, že věří v predestinaci a kladou velký důraz na zbožný život.

Dále věří ve dva pohledy na církev, a to jako viditelnou a neviditelnou. Církve neviditelná je tvořena všemi lidmi předurčenými ke spáse. Viditelná církev jsou pak konkrétní denominace a kongregace. Ty se hlásí ke křesťanství, zvěstování evangelia, vykonávají dvě svátosti (křest a večeři Páně) a snaží se budovat církevní disciplínu.

Co se týče eschatologie,³⁸ presbyteriáni zastávají stanovisko, že duše křesťanů jdou hned po smrti do nebe, zatímco jejich těla očekávají druhý příchod Ježíše. Duše nevěřících jsou vrženy do pekla. Při druhém příchodu se žijící křesťané setkají s Kristem, mrtví vstanou a bude soud spravedlivých i nespravedlivých. Spravedliví budou moct žít s trojjediným Bohem v nových tělech na nové zemi. Svěvolníci budou na věčnost vrženi do pekla plného utrpení.

2.3 Novokalvinismus³⁹

Tento směr se formoval na přelomu 19. a 20. století v Nizozemsku teology Abrahamem Kuyperem a Hermanem Bavinckem. Svůj základ má v kalvinismu a jeho hlavní myšlenkou

³⁷ KELLER, Timothy. Creation Evolution and Christian Laypeople. In *Biologos* [online]. únor 2012, [cit. 2024-02-18]. Dostupné na WWW: <<https://biologos.org/articles/creation-evolution-and-christian-laypeople>>.

³⁸ *eschatologie = nauka o posledních věcech a o křesťanské naději*

³⁹ SUTANTO, Gray. What is Neo-Kalvinism? In *Reformed Theological Seminary* [online]. květen 2023. [cit. 2024-02-17]. Dostupné na WWW: <<https://rts.edu/resources/what-is-neo-calvinism/>>.

je, že reformovaná ortodoxie může jít ruku v ruce s moderním životem. Jsou přesvědčeni, že kalvinismus umí odpovědět na moderní otázky světa. Říká, že se můžeme z minulosti a z křesťanské tradice inspirovat do dnešní doby.

Dále zakládají na každodenním životě křesťana. Věří, že nejde jenom o to, jestli křesťansky jedná církev jako celek, ale že je důležité i jednání jednotlivce. Pokud má být křesťanství stále aktuální a lákavé pro ostatní, je třeba všemi oblastmi ukázat na proměňující Boží moc. Novokalvinisté tedy věří, že křesťané mají přestat považovat a prezentovat osobní víru jako něco soukromého, ale mají ji naopak prezentovat jako něco, co má být vidět do celého světa a ukazovat na Krista.

3 Kazatelská služba a profesní život

V předchozích podkapitolách jsem mluvila o Timothyho studijní dráze, teologických začátcích a vlivech. To vše v něm formovalo osobnost, již se ve svých 25 letech stal. Na to jsem navázala teologickými proudy, které se rozhodl zastávat a zdůrazňovat, když dokončil studia.

V této části představím Kellerovu kazatelskou dráhu. Nejprve se zaměřím na jeho první službu v Hopewellu. Ta začala v roce 1975. Podíváme se na to, čím pro něj byla tato kazatelská služba speciální, na pár životních událostí v mezičase a zmíním i jeho duchovního mentora. Pak popíšu období na Teologickém semináři ve Westminsteru, kde Keller pár let vyučoval. V neposlední řadě věnuji rozsáhlou část presbyteriánské církvi v New Yorku, založenou Kellerem na konci 80. let. Ta zásadně změnila jeho život. V průběhu 30 let se nejenom v jeho církvi, ale i v osobním životě, stalo mnoho událostí a zvrátů. Zmíním několik jeho projektů a jak začal psát knihy. Nakonec krátce zmíním Kellerův odchod ze služby v roce 2017 a závěr života.

3.1 Období v Hopewellu 1975-1984⁴⁰

Presbyteriánská církev v Hopewellu si zažila své. Jejich poslední kazatel měl aféru. Všichni senioři dokončili jenom základní školu. Ostatní povětšinou pracovali na farmách, v rodinných firmách a nedokončili střední školu. Nikdo ze starších sboru neměl vysokoškolské vzdělání. Když se Keller objevil, připadal jim jako zjevení.

3.1.1 První kazatelská služba a její příkoří

První pozvání ke kazatelské službě Keller přijal v roce 1975. Nabídli mu práci pastora v Hopewellu, Virginii. Na konci studií se s Kathy rozhodli zastávat presbyteriánskou teologii a chtěli sloužit v církvi, která z ní bude vycházet. Jediná dostupná nabídka byla právě v Hopewellu, ve městě proslulém chemickými továrnami. Přestože církev mohla nabídnout nejdříve tříměsíční zkušební lhůtu a hrozilo, že Keller zůstane brzy nezaměstnaný, nic lepšího pro jejich rodinu v tuto chvíli nebylo. Místním se Keller našťěstí zalíbil. Po zkušební lhůtě u nich tedy začal pracovat.

Keller se v církvi především musel vypořádat s problémem rasismu. Teprve v roce 1967 se ve Virginii povolilo uzavření smíšených manželství. V otázce rasismu se od sebe členové často diametrálně lišili. Keller se snažil, stejně jako jeho předchůdci, z církve rasismus vymýt. Šlo to postupně, a přestože to na 70. a 80. léta bylo velice radikální, Keller neustoupil. Kázal, že existují pouze dvě rasy, a to lidé v Božím království a ti mimo něj.

⁴⁰ Srov. HANSEN, Collin. *Timothy Keller: His Spiritual and Intellectual Formation*, s. 110-144

Podářilo se mu výrazně změnit mentalitu církve, a tak v Hopewellu postupně mnoho lidí nově pochopilo evangelium.

3.1.2 Co se Keller v Hopewellu především naučil

Keller se díky Hopewellu hodně posunul. Když přišel, netušil, že jeho myšlenkovým pochodům nebude nikdo rozumět. Jeho způsob rétoriky musel být najednou jasný, výstižný a praktický. Postupem let se naučil kázat na víceméně jakoukoli část z Bible. Jelikož kázal minimálně jednou týdně, za devět let služby odkázal přes 1500 kázání a obsáhl tím $\frac{3}{4}$ Písma.

V jeho čase v Hopewellu se z něj kromě kazatele stal také pastýř. Pracoval nepřetržitě. Od kázání každou neděli, přes vedení modlitebních setkání, až po telefonáty ve tři hodiny ráno, se Keller nezastavil. Žádné pozvání na narozeniny, ples nebo rodinný piknik neodmítl. Krom toho s manželkou založili tzv. „Gabfest,“ k čemuž je inspiroval jejich čas strávený ve studijním centru v Ligonier Valley. U Kellerů doma každou neděli po večerním shromáždění probíhala tato setkání. Byli pozváni mladí lidé, aby přišli a ptali se na jakékoli otázky.

V průběhu let se tedy Keller naučil propojit kazatelskou a pastorační službu. Být teologem pro něj najednou znamenalo víc než jen stát za kazatelnou a mluvit k anonymním lidem. Musel jít o krok blíž, otevírat se a odpovídat na všemožné dotazy. Navíc v konverzacích nebyli jeho stejně vzdělaní spolužáci nebo profesori. Mluvil s obyčejnými lidmi bez vzdělání, kteří potřebovali především přijetí a lásku. Valná většina Hopewellské církve si dodnes pamatuje především právě osobní rozhovory s ním.

3.1.3 Rodina a doktorská studia

Jelikož Timothy v Hopewellu pracoval devět let, nemůžeme opomenout jeho osobní život. V průběhu služby se mu narodili všichni jeho tři synové, Michael Stephen (1980), David Andrew (1978) a Jonathan Daniel (1983). Kathy se o jejich děti věrně starala. Přestože měl Timothy spoustu práce, věděl, že je výchova dětí důležitá, a tak se jim co to šlo, snažil věnovat. Učil se upřednostňovat své blízké a rodina mu pomáhala držet se dál od přehnaného workoholismu.

I když měl Keller rodinu a práci na plný úvazek, v roce 1979 získal doktorát ze služby (*Doctor of Ministry*) na teologickém semináři ve Westminsteru. Zpočátku nevěděl, jakému tématu se na doktorských studiích bude věnovat. Nakonec se rozhodl zkoumat, jak se v průběhu historie změnila role diákonů v presbyteriánském prostředí od poskytování pomoci chudým a potřebným, k administrativním úkolům jako je účetnictví a správa zařízení. Díky tomu se zaměřil na učení Bible o chudých a vzorech pro službu mezi nimi. Tak Keller rozvinul svůj zájem o diákonů a jejich roli v církvi a sociálních službách.

3.1.4 Edmund Clowney

Nyní se budu soustředit na Edmunda Clowneyho (1917-2005), protože byl Timothyho jediným osobním mentorem. Především mu pomohl získat sebevědomí ve vedení církve. Prováděl ho každou jeho službou, a tak Kellera nasměroval i do jeho následující práce, vyučování na Teologickém semináři ve Westminsteru.

O Edmundovi Clowneym jsem se zmínila v podkapitole o *InterVarsity*. Clowney a Keller se poprvé viděli na Bucknellu. V roce 1973 se Clowney oficiálně na jedné konferenci, kdy se šli společně s Timothyem projít, stal jeho osobním duchovním otcem. Sám vystudoval vysokou školu, udělal si doktorát, a kromě kazatelské služby učil od roku 1952 praktickou teologii na Teologickém semináři ve Westminsteru. Tam, jak už jsem zmínila, Timothy získal doktorát. Clowney byl dokonce jmenován prvním prezidentem tohoto teologického semináře v roce 1996. Byl kalvinista a zastánce zbožného života.

Kromě toho, že byl Timothyho mentorem a nasměroval ho v jeho profesním životě, ukázal mu, jak hledat Krista v Bibli od začátku do konce. Když se Timothy naučil vidět Spasitele Clowneyho očima, viděl ho všude. Dílo *Marnotratný Bůh*, které budeme v poslední části této práce zkoumat, je z 15 kapitoly Lukášova evangelia. První, kdo podobenství o dvou marnotratných synech Timothyem vyložil, byl právě Clowney a kniha je jemu věnovaná.

3.2 Teologický seminář ve Westminsteru (*Westminster Theological Seminary*) 1984-1989⁴¹

Po devíti letech služby v Hopewellu nastal čas na změnu. Kellerovi se přestěhovali do Filadelfie a začali chodit do presbyteriánské církve *New Life* v Glenside. Několika vedoucím církve Keller nechtěně přebral členy diskusních skupinek a sám jich měl v té své přes šedesát.

Přijal dvě nabídky práce. Edmund Clowney mu nabídl, aby po něm převzal předmět praktické teologie na Teologickém semináři ve Westminsteru. K tomu dostal možnost o víkendech jezdit trénovat presbyteriánské církve v tom, jak lépe sloužit prostřednictvím diákonů.

Hlavně díky práci profesora měl Timothy víc času na výchovu svých tří dětí a zároveň nemusel každý týden předávat strhující kázání. Rozhovory se studenty se zdály o dost jednodušší v porovnání s pastorační službou v Hopewellu. Každý rok vyučoval stejné předměty, takže měl po dlouhé době čas na podrobnější čtení knih.

⁴¹ Srov. HANSEN, Collin. *Timothy Keller: His Spiritual and Intellectual Formation*, s. 145-149

Asi největší vliv na semináři na Kellera měl vedoucí katedry praktické teologie. **Harvie Conn** (1933-1999) byl speciální svým zaměřením na misi. Tvrdil, že na Westminsterském vyznání víry není nic špatně, ale nestačí k misijní práci. Zakládání sborů a urbanizace byla Connova hlavní témata. Věřil, že služba ve městech se má dělat jinak a touto tematikou oslnil i Kellera. Začala i jemu dávat smysl. Viděl, jak křesťané do církve utíkají před městskými vlivy, místo toho, aby se snažili naplnit duchovní a viditelné potřeby města. Aby však církev jednala podle evangelia, musí ničit stereotypy. Tam, kde jiní viděli buď/anebo, Keller hlavně díky Connovi viděl, že se věci zdánlivě neslučitelné, mohou doplňovat. Conn a Clowney měli velký podíl na jeho rozhodnutí v roce 1989.

3.3 Presbyteriánská církev Redeemer v New Yorku 1989-2017⁴²

V této rozsáhlejší podkapitole se podíváme na Kellerovu poslední a největší kazatelskou službu v New York City. Nejprve popíšu počátky církve, kterou Keller na konci 80. let založil. Poté se zaměřím na 90. léta, kdy církev *Redeemer* rychle rostla a potýkala se s prvními problémy. Pak se podíváme na 21. století, kdy 11. září změnilo mentalitu města a pro Redeemer to znamenalo mnoho nového. Také zmíním zvraty v osobním životě, první Kellerův bestseller, založené organizace a další události. Celou kapitolu pak zakončím jeho odchodem ze služby a závěrem života.

3.3.1 Počátky církve (80. léta)

Počátky církve *Redeemer* sahají do roku 1985. V tomto roce bohatá vdova DeMoss začala pořádat večere pro newyorskou smetánku, aby jim předávala evangelium. Věděla, že když oni nepřijdou do církve, musí ona za nimi. Postupně se z těchto setkání staly biblické hodiny. Každé středy nebo čtvrtky se jich zúčastnilo až 150 lidí. Zbohatlíci zkoušeli různé evangelikální církve, ale nikde si nepřipadali tak dobře jako u DeMoss. Tam totiž mohli přivést své přátele, místo bylo autentické, nóbl a zkrátka newyorské. Potřebovali něco vlastního.

Terry Gyger, koordinátor misie v severní Americe, Kellera v roce 1987 poprvé oslovil s nabídkou založení sboru. Kellera to nenadchlo a neměl sebemenší důvod odejít z Filadelfie. Měl stabilní práci, milující církev a spoustu volného času. Nabídl Gygerovi, že mu pomůže najít jiného pastora. To znamenalo zkoumání fungování různých církví a jejich pastorů v New Yorku. Každý týden tam jezdil a zjišťoval místní situaci, takže aniž by si to uvědomoval, postupně se ve velkoměstě zabydloval.

Po několika marných pokusech najít někoho jiného přišla řada na Kellera. Viděl newyorské potřeby, ale bál se toho úkolu. Ptal se sám sebe, zda na něj není moc krátký, zda

⁴² Srov. HANSEN, Collin. *Timothy Keller: His Spiritual and Intellectual Formation*, s. 175-196

jeho duchovní život zvládne tak velkou věc. Vzpomínal na Lloyd-Jonese a toužil po probuzení, které bylo nadosah. A tak při snaze přesvědčit někoho jiného, přesvědčil nakonec sám sebe.

Presbyteriánská církev *Redeemer* vznikla v roce 1989 v Manhattanu. Stala se ihned něčím speciálním. Měla otevřené dveře pro každého a postupně se z ní stávala lákavá komunita především pro mladé dospělé. Myšlenku komunity si Keller propůjčil z organizace *Young life* a z *L'Abri*. Mnozí o prvních měsících v Redeemeru mluvili jako o požehnání. Najednou po 20 letech ve službě Keller a služebníci kolem něho cítili, že se chystá něco velkého.

3.3.2 Růst církve, specifika Kellerovy služby a první problémy (90. léta)

Po půl roce do církve chodilo 250 lidí. Za 30 měsíců jich Redeemer navštěvovalo pravidelně 1000. Docházelo ke Kellerovu vysněnému probuzení. Mnoho pastorů z presbyteriánských církví jezdilo do Redeemeru zjistit, jak to Keller udělal. Návštěvníky lákaly jednoduché tradiční bohoslužby založené na kalvínské tradici a také něco nadpřirozeného.

Keller byl velice otevřený a uměl dobře naslouchat potřebám lidí. Díky vlivu Conna dokázal přizpůsobit službu velkoměstu. Na rozdíl od ostatních evangelikálních pastorů nechodil oblečený podle nejnovějších módních trendů, ale každou neděli přišel v obleku. Jeho způsob kázání byl newyorským posluchačům blízký. Kázal na aktuální témata jako je moc, peníze a modloslužba. Citoval všechny možné autory a časopisy, od Martina Luthera až po *New York Times*. Zároveň díky vlivu Lloyd-Jonese věděl, že lze vyučovat a zároveň evangelizovat v jednom kázání. Prvních sedm let Keller dopolední bohoslužbu směřoval na nevěřící a večerní bohoslužbu na věřící. V obou nikdy nezapomněl zdůraznit evangelium. V promluvách nepoužíval příliš křesťanský slovník, aby mu každý porozuměl. Zkrátka Keller se snažil z církve vytvořit duchovní domov pro každého.

Také měl velikou potřebu pomáhat chudým. Inspiroval se u Jamese M. Boice, pastora presbyteriánské církve ve Filadelfii. Připomněl Kellerovi službu „City center church,“ o které poprvé slyšel u Stotta. Boice podporoval stěhování do velkoměst, aby křesťané mohli sloužit chudým a potřebným. V roce 1992 vznikla na Kellerův popud organizace *Hope for New York*. Ta se dodnes snaží získávat dobrovolníky a finanční prostředky k tomu, aby podporovala neziskové organizace a tím i sociálně slabé osoby.

Zároveň i Timothy byl jenom člověk. V půlce 90. let došel do bodu, kdy mu došly síly. Čím větší *Redeemer* byl, tím víc šlo vidět, že Kellerovo obdarování je především kázání, nikoli vedení. Chtěl, aby byli všichni šťastní, ale s tak velkou organizací to prostě nešlo. Ke konci roku 1993 spěl Timothy k vyhoření. Když do Redeemeru v roce 1994 přišel Dick Kaufmann jako výkonný pastor, církev byla v chaosu. Ihned změnil zaměstnaneckou dynamiku. Všichni s praktickými prosbami nebo připomínkami měli nejdřív přijít za Kaufmannem a ten s nimi případně šel za Kellerem.

Bylo těžké, když Timothy musel vystoupit z mnoha povinností, ale jinak to nešlo. Žádný pastor nemůže být zároveň dobrým kazatelem, pastýřem a vůdcem. Kdo ví, jak by vše on a Kathy zvládli, kdyby nepřišel Kaufmann.

3.3.3 Osobní výzvy, newyorská tragédie a projekty (21. století)

Na počátku 21. století se stalo mnoho událostí. Kathy v roce 2000 podstoupila několik operací kvůli Crohnově nemoci. Keller dokonce zvažoval, že úplně odejde ze služby a bude se o ni starat. Kathy se nakonec úplně uzdravila.

New Yorkem 11. září roku 2001 otřásl útok na Dvojčata, což změnilo mentalitu newyorského lidu. Od této události New York, a tedy i *Redeemer*, nikdy nebyl stejný. Návštěvnost církve po útocích rapidně vzrostla o pár tisíc. Lidé najednou neměli pomyslnou půdu pod nohama, zažívali nejistotu a začali přemýšlet o posmrtném životě. *Redeemer* s tímto novým nastavením společnosti dokázal dobře pracovat. Manželé Kellerovi byli v té době velkou oporou mnoha lidem postižených tragédií.

V roce 2002 Timothyho lékaři diagnostikovali rakovinu slinivky. V tomto období nejvíce utíkal k Bohu a horlivě se modlil. Kathy popisovala, že ho nikdy neviděla tak šťastného, jako v tomto čase nejistoty. Spoustu hodin trávil v modlitbě s Bohem. I když byl Keller zrovna na druhé straně světa, každý večer (i třeba po telefonu) se s Kathy modlili. Také on se z nemoci tehdy uzdravil.

V roce 2005 založil Keller s D. A. Carsonem *The Gospel Coalition* (TGC). Tato organizace se snaží stmelit všechny církve v severní Americe na základě víry v evangelium. Každý rok svolává setkání mnoha pastorů právě z této oblasti. První setkání se událo roku založení organizace a účastnili se ho anglikáni, baptisté, presbyteriáni, episkopové a další nezávislé církve. TGC dodnes pracuje na tom, aby se církve spojily v té nejdůležitější věci, a to v hlásání evangelia.

V roce 2008 Keller napsal svůj první bestseller, *The Reason for God*, křesťanskou apologii. Kniha vznikla na popud členky Redeemeru, Diamond, literární agentky. Byla to ona, kdo mu jako první řekl, že by měl své myšlenky sepsat a vydat. Zkontaktoval se tedy s nakladatelstvím *Penguin* a od vydání *Reason for God* po něm nakladatelství chtělo knihu každý rok. Kniha *Reason for God* Timothyho proslavila a mnozí ho tehdy poznali spíše jako autora než jako kazatele.

V roce 2012 byl Timothy poprvé pozván prostřednictvím *Oxford Inter-Collegiate Christian Union* na Oxford, aby přednášel studentům o křesťanství. Ve 20. století vedli tyto mise například John Stott a Martyn Lloyd-Jones, Kellerovi hrdinové. Jako přednášející měl odpovídat na všemožné otázky studentů. O těchto otázkách dokonce později napsal knihu. Do Oxfordu se vrátil i v roce 2015.

Posledních deset let služby Keller přibližně třikrát do roka jezdil do zahraničí vyučovat na téma *Církev ve městě*. Snažil se předávat své zkušenosti a znalosti dalším vedoucím samostatných církví. To vykonával prostřednictvím projektu, kterého byl

spoluzakladatelem – *Redeemer City to city*. Díky projektu se po světě založilo 572 církví a přes 43 000 lidí bylo vyškoleny.⁴³

3.4 Odchod do ústraní a závěr života 2017-2023⁴⁴

V roce 2017 nadešel čas, aby Keller opustil službu hlavního pastora Redeemeru. V tomto roce se více položil do projektu zakládání sborů *City to City*. Je celkem časté, že po odchodu hlavní osobnosti velkého společenství církev zanikne. *Redeemer* ale nikdy neměl být takzvaný „megachurch“ – velká církev pod jedním pastorem, kde se jednotlivci ztratí. Cílem bylo, aby časem vznikla síť několika menších společenství založených na komunitách.⁴⁵ Keller dopředu dělal kroky k tomu, aby se z Redeemeru nestal *megachurch*. Díky projektu *City to City* se v roce 2017 církev rozdělila do třech menších partnerských společenství a Keller rozložil síly mezi sebe a tamější pastory. Jeden týden kázal on, další týden lokální pastor. Do dvou let církev úplně předal do rukou těchto pastorů. V roce 2022 se partnerské církve Redeemeru v New Yorku rozrostly dokonce na pět.

V roce 2017 měl Timothy obdržet Kuyperovu cenu za *Excelenci v reformované teologii a ve veřejném přinášení svědectví*. To ale později Princetonský teologický seminář stáhl kvůli jeho tradičním názorům na ženy v církvi a LGBTQ komunitu.⁴⁶

V červnu roku 2020 oznámil, že má znovu rakovinu slinivky, ale nepřestával psát knihy.⁴⁷ Kellerův syn Michael 18. května roku 2023 oznámil, že se Timothyho stav zhoršil a bude pod lékařským dohledem v domácí péči.⁴⁸ Den poté v New Yorku v 72 letech zemřel. Před svou smrtí už sám rodině mnohokrát říkal, že chce být s Ježíšem. V poslední chvíli byl

⁴³ About City to City. In *Redeemer City to City* [online]. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na WWW: <<https://redeemercitytocity.com>>.

⁴⁴ KANDIAH, Krish. Tim Keller's Leaving Redeemer Presbyterian: 5 Lessons for Christian Leaders. In *Christian today* [online]. únor 2017. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na WWW: <<https://www.christiantoday.com/article/tim.kellers.leaving.redeemer.presbyterian.5.lessons.for.christian.lead-ers/105061.htm>>.

⁴⁵ Redeemer Network Vision. In *Redeemer* [online]. květen 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na WWW: <https://www.redeemer.com/redeemer_network_vision>.

⁴⁶ Tim Keller, retired New York megachurch pastor and bestselling author dies at 72. In *The Presbyterian Outlook* [online]. květen 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na WWW: <<https://pres-outlook.org/2023/05/tim-keller-retired-new-york-megachurch-pastor-and-bestselling-author-dies-at-72/>>.

⁴⁷ Tamtéž

⁴⁸ BATURA, Paul. Dr. Tim Keller's last Words: „There is no downside for me leaving, not in the slightest.“. In *Daily citizen* [online]. květen 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na WWW: <<https://dailycitizen.focusonthefamily.com/dr-tim-kellers-last-words-there-is-no-downside-for-me-leaving-not-in-the-slightest/>>.

podle slov Michaela sám s Kathy v ložnici, políbil ji na čelo a vydechl naposledy. Jeho poslední slova zněla: „*Na tom, že odcházím není vůbec nic špatného.*“⁴⁹

⁴⁹ BATURA, Paul. Dr. Tim Keller`s last Words: „There is no downside for me leaving, not in the slightest.“ In *Daily citizen* [online]. květen 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na WWW: <<https://dailycitizen.focusonthefamily.com/dr-tim-kellers-last-words-there-is-no-downside-for-me-leaving-not-in-the-slightest/>>.

4 Kniha Marnotratný Bůh

V poslední kapitole se zaměřím na mnou vybrané dílo Timothyho Kellera. Jedná se o knihu *Marnotratný Bůh: Jak uzdravit srdce křesťanské víry (The Prodigal God: Recovering the Heart of a Christian Faith)*. Toto dílo jsem si vybrala, protože ho považuji za jedno z jeho nejznámějších děl. Keller píše o podobenství o dvou synech z 15. kapitoly Lukášova evangelia.

V první podkapitole stručně popíšu obsah. Především zmíním zápletku a hlavní myšlenku. Poté se zaměřím na dvě témata, která mě zaujala. Rezovalo ve mně popsání a věnování se staršímu bratrovi v podobenství. Keller rozděluje lidi na dvě skupiny, mladší a starší bratry. Já se ztotožňuji se starším bratrem, a tak se chci na tuto skupinu zaměřit. Dále jsem si všimla otisku Kellerových zkušeností a teologie do díla. Rozhodla jsem se otisky popsat a propojit tak knihu s jeho životem.

4.1 Stručný popis díla

Keller knihu napsal v roce 2008 a o tři roky později byla přeložena do češtiny.⁵⁰ Jedná se o útlou knihu rozdělenou do sedmi kapitol. Jak jsem zmínila ve druhé části této práce, dílo je věnováno Edmundu Clowneymu, jeho duchovnímu otci. Clowneyho výklad podobenství měl zásadní vliv na Kellerovo chápání křesťanské víry.⁵¹ Zároveň ho také donutil k tomu, aby se sám tímto podobenstvím zabýval.

Kniha je napsaná jak pro věřící, tak pro ty, kteří o křesťanství a evangelium nikdy neslyšeli. Popisuje podobenství o dvou synech.

4.1.1 Podobenství

Než se pustíme do Kellerových postřehů a myšlenek, pojďme si podobenství vyprávěné Ježíšem v době jeho působení představit nebo pro některé připomenout:

“Přibližovali se k němu všichni celníci a hříšníci, aby ho slyšeli. Farizeové a učitelé Zákona reptali. „Tento člověk přijímá hříšníky a jí s nimi. Řekl jim toto podobenství: “Jeden člověk měl dva syny. Mladší z nich řekl otci: "Otče, dej mi díl majetku, který na mne připadá." On jim rozdělil majetek. Po nemnoha dnech mladší syn všechno sebral, odešel do daleké krajiny a tam rozmařilým životem svůj majetek rozházel. A když všechno utratil, nastal v té krajině veliký hlad a on začal mít nouzi. Šel a přichytil se jednoho občana té krajiny, a ten ho poslal na svá pole pást vepře. A toužil se nasytit lusky, které žrali vepři, ale nikdo mu je nedával. Tu přišel k sobě a řekl: "Jak mnoho nádeníků mého otce má nadbytek chleba, a já zde hynu

⁵⁰ Srov. KELLER Timothy. *Marnotratný Bůh: Jak uzdravit srdce křesťanské víry*

⁵¹ *Tamtéž*, s. 121

hladem! Vstanu, půjdu ke svému otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi i před tebou. Nejsem již hoden nazývat se tvým synem. Učiň mne jedním ze svých nádeníků." I vstal a přišel ke svému otci. Když byl ještě daleko, jeho otec ho uviděl a byl hluboce pohnut; i běžel, padl mu kolem krku a zlíbal ho. Syn mu řekl: "Otče, zhřešil jsem proti nebi i před tebou. Nejsem již hoden nazývat se tvým synem. [Učiň mne jedním ze svých nádeníků.]" Otec však řekl svým otrokům: "Přineste rychle to nejlepší roucho a oblečte ho, a dejte mu na ruku prsten a na nohy sandály. Přiveďte tučné tele, zabijte je, jezme a radujme se, protože tento můj syn byl mrtvý, a zase ožil, ztratil se, a byl nalezen." A začali se radovat. Jeho starší syn byl na poli. Když přicházel a přiblížil se k domu, uslyšel hudbu a tanec. Zavolal si jednoho ze služebníků a vyptával se, co to má znamenat. On mu řekl: "Přišel tvůj bratr a tvůj otec zabil tučné tele, že jej dostal nazpět zdravého." Rozhněval se a nechtěl vejít. Jeho otec vyšel a začal mu domlouvat. On však svému otci odpověděl: "Hle, tolik let ti sloužím a nikdy jsem nepřestoupil tvůj příkaz, ale nikdy jsi mi nedal ani kůzle, abych se poveselil se svými přáteli. Když však přišel tenhle tvůj syn, který prožral tvůj majetek s nevěstkami, zabil jsi mu tučné tele." On mu řekl: "Synu, ty jsi vždycky se mnou, a všechno, co je mé, je tvé. Avšak bylo proč se veselit a radovat, protože tento tvůj bratr byl mrtev, a ožil, ztratil se, a byl nalezen.""⁵²

4.1.2 Úvod knihy

Keller nejprve zmiňuje, co je pro pochopení podobenství a knihy důležité. Jsou to první dvě věty. Slyšeli ho jak *hříšníci*, tak *farizeové*. Obě tyto skupiny představují dva syny. Mladší syn nedodržuje židovská pravidla a žije si po svém. Starší syn nikdy nepřekročil jediné Boží přikázání a je poslušný. Ježíš navíc začíná příběh slovy: „*Jeden člověk měl dva syny.*“⁵³ Je třeba zdůraznit, že i když si lidé podobenství spojují především s mladším synem, oba mají v příběhu rovnocenné místo.

Keller také považuje za důležité zmínit překlad slova *marnotratný*. Znamená to *lehkomyšlně* či *nezodpovědně rozhazovačný* a *utrativší všechno*. To platí nejen pro mladšího syna, ale také pro otce. Otec v příběhu reprezentuje Boha, který je k lidem marnotratný. To je, jak říká Keller, křesťanskou největší nadějí a obsahem knihy.

4.1.3 Zápletka

Keller dělá exegezi a zaměřuje se na to, v čem se každý syn zvlášť k otci chová neuctivě a jak s oběma otec jedná milosrdně. V době, kdy Ježíš podobenství vyprávěl, byl otec, tedy patriarcha nejvyšší autoritou. Vyjádření neúcty otci mohlo znamenat vyhnání z domu.

Mladší syn otce žádá o své dědictví. Má nárok na třetinu z jeho vlastnictví. Stejně jako dnes se i tehdy dědictví rozdělovalo až po smrti otce. Syn svou prosbou vyjadřuje, že

⁵² Lk 15,1-3; Lk 15,11–32

⁵³ Lk 15,11

by byl radši, kdyby otec vůbec nežil. Vlastnictví mělo podobu pozemku a nemovitosti. Vyplatit syna znamenalo část půdy prodat. Zároveň půda patřila k identitě jeho vlastníka, k jeho hodnotě a životu. Mladší syn tedy po otci žádá, aby zničil sám sebe. Otec mu překvapivě vychází vstříc, protože ho miluje. Tím, že syn sám odchází, zostuzuje svou rodinu a celou komunitu. Vlastním rozhodnutím se pro ně stává mrtvým. Když se pak vrací, chce otci nabídnout svou práci, aby splatil dluh. Ví, že zostudil svou komunitu, a proto ji musí také vyplatit. Chce se stát alespoň tím nejposlednějším v pánově domě. Otec se mu ale rozbíhá naproti, když ho zdálky vidí. Tehdy bohatí patriarchové neběhali, protože se neslušelo odhalovat chodidla. Otec přesto běží a ani neslyší, co mu syn říká. Svolává služebnictvo a rozkazuje, aby přinesli nejlepší roucho. Takové roucho bylo vždy pána domu. Tak přijímá syna zpátky, *ze smrti do života*, což z něj opět dělá plnohodnotného dědice. Znovu má nárok na třetinu dědictví. Otec se k synovi chová, jako by se nic nestalo a nechává pro něj připravit tučné tele. V té době se tato pochoutka připravovala na ty nejvýznamnější události. Zkrátka otec vyjadřuje, že neexistuje žádné zlo, žádný hřích, který by otcovská láska nemohla zakrýt a odpustit.

Stejně milosrdně se otec v příběhu chová ke staršímu synovi. Ten je naštvaný a otcovo jednání mu připadá nespravedlivé. Otce zneuctívá svou neúčastí na hostině a vyslovuje tím nedůvěru jeho jednání. Tím, že otec ze slavnosti odchází a přemlouvá syna, aby se zúčastnil, se otec velice ponižuje. Syn ho pak ponižuje znovu, když ho nijak neoslovuje. Říká pouze „hle“, něco jako „hele, podívej.“ Takové oslovení otce bylo nepřijatelné. Následně ho veřejně odsuzuje za jeho činy. Otec místo toho, aby staršího syna zapudil, říká, že ani jeho nechce ztratit. Vyzývá ho, aby se přenesl přes svou hrdost a oslavy se zúčastnil. Konec příběhu zůstává otevřený a Ježíš tak vybízí starší bratry, aby změnili svůj postoj.

4.1.4 Hlavní myšlenka

Keller podobenství zasazuje do dnešní doby a říká, že existují dvě cesty, jak lidé hledají štěstí, prostřednictvím *mravního konformismu* nebo *sebeobjevování*. Starší bratr představuje mravní konformismus a věří, že si zaslouží Boží požehnání a dobrý život, když se bude chovat správně a mravně. Naproti tomu mladší bratr ztělesňuje cestu sebeobjevování. Ten se snaží svobodně následovat vlastní cíle a usilovat o seberealizaci. Samozřejmě někteří tyto dvě cesty kombinují, někdy se chovají tak a někdy onak. V jedné fázi života se chovají jako mladší bratr, a pak se změni do moralizujícího staršího bratra. Naopak někteří velice tradicionalisticky založení lidé žijí tajný nemravný život. Keller rozlišuje tyto dva způsoby života jako základní.

Ježíš těmito postoji hlouběji popisuje hřích. Tvrdí, že i když se bratři chovají v příběhu jinak, pod povrchem se schovává stejná motivace a cíl. Oběma bratrům jde o otcovo bohatství, nikoli o otce samotného. Jeden bratr se chová svévolně a myslí si, že mu to přivede štěstí. Druhý nejedná mravně podle vlastního přesvědčení, ale podle přesvědčení

komunity. Keller tvrdí, že pochopení evangelia nespočívá v moralismu nebo liberalismu, náboženství či nenáboženství, ale že evangelium je něco úplně jiného. Evangelium říká, že všichni jdou špatnou cestou, ale zároveň všichni jsou milovaní.

Jako řešení těchto dvou postojů Keller vidí hlubší pokání. Nestačí vyznat seznam svých hříchů, ale přiznat, že se člověk snaží být svým vlastním spasitelem. Buď jako ten, který chce bez Boha najít štěstí nebo si prostřednictvím svých dobrých skutků štěstí nárokují. Druhé navazující řešení vidí v Ježíši Kristu. Ten ztělesňuje pravého staršího bratra. V podobenství Keller zdůrazňuje, že když se mladší bratr ztratí, starší bratr nic nedělá. Správně by se ho měl podle něj sám vydat hledat a přivést zpátky domů. Navíc druhé dějství podobenství ukazuje, že přijetí mladšího bratra zpět není zadarmo a že tím starší bratr přichází o část dědictví. Správný starší bratr Ježíš Kristus přišel, aby hříšníky našel a na vlastní náklady přivedl zpátky domů. Zaplatil svým životem na kříži. Keller říká, že se člověk nemůže zbavit svého vnitřního mladšího či staršího bratra, pokud si nepřipustí, že potřebuje pravého staršího bratra, Ježíše Krista. Zároveň zdůrazňuje, že celý Starý zákon ukazuje, jak se lidská rasa snaží najít domov. Ježíš si pro lidi jde a vede je domů.

4.1.5 Závěr knihy

Poslední kapitola knihy pojednává o spáse a jejím charakteru. Keller spásu popisuje jako činnou v několika oblastech. Nejprve spásu vidí jako závěrečnou hostinu na konci dějin, kdy bude nové nebe a nová země. Ježíš je této hostiny správcem, protože to byl on, kdo se obětoval za lidské hříchy, aby se lidská rasa mohla vrátit domů. Tímto připisuje váhu fyzickému světu, když se ostatní náboženství snaží od světa odpoutat. Bůh fyzický svět stvořil a chce ho znovu obnovit.

Dále je podle něho spása charakteru empirického, zkušenostního. Nestačí věřit v Boží milosrdenství, abychom přestali cítit vinu a hanbu. Musíme to vlastními smysly okusit. Pouze věřit, že nás někdo miluje, je něco jiného než to cítit na vlastní kůži. Například skrze Večeři Páně si křesťané mohou fyzicky připomenout památku Ježíšovy oběti.

V neposlední řadě je spása jak povahy *individuální*, tak povahy *společenské*. Individuálně Boží milost můžeme zažít skrze vlastní zkoumání. Náboženství říká, že když budu poslušný, budu Bohem přijímaný. Evangelium však říká, že jsem přijímán skrze dílo Ježíše Krista, tudíž chci být poslušný. Jedině hlubší porozumění evangeliu může změnit lidské srdce. Jelikož žijeme v individualistické době, lidé mají tendenci si myslet, že k víře nepotřebují společenství. Křesťanský život ale podle Kellera nejde žít bez přátel a komunity věřících. Společnou službou je možné Krista poznat hlouběji a růst do jeho podoby.

Na úplný závěr Keller připomíná, že cesta k Bohu nevede ani skrze sebeobjevování ani skrze dodržování pravidel. Cesta k Bohu vede jediné přes Ježíše Krista a hlubší uvědomění si jeho spásného činu.

4.2 Starší bratr v podobenství

Keller v knize popisuje staršího a mladšího bratra v podobenství. Na staršího se chci v této podkapitole zaměřit, protože jak jsem již zmínila, sama se s ním ztotožňuji. Za svůj život jsem dalších starších bratrů poznala spoustu.

Keller se domnívá, že starším bratrům, farizeům je podobenství předně určeno a Ježíš je vyprávěním vyzývá, aby změnili svůj postoj. Keller pozoruje, že dnešní církve jsou plné těchto moralizujících a konzervativních starších bratrů. Naopak mladší jsou někde ve světě a církvím se vyhýbají. Avšak Ježíš přitahoval tyto mladší bratry a urážel a odrazoval starší. Keller tvrdí, že pokud církve nepřitahují hříšníky, nepřináší poselství, které přinášel Ježíš. Míjí tedy opravdový význam evangelia.

4.2.1 Charakteristika a nebezpečí postoje staršího bratra

Přestože se v podobenství na první pohled zdá, že starší bratr je ten „dobrý“ bratr, vyplývá na povrch, že se od otce odcizil i on. Zásadní rozdíl mezi mladším a starším bratrem je, že Ježíš nechává staršího ve stavu odcizení. Mladší bratr se vrací a účastní se hostiny. Nevíme však, co se stane se starším. Keller odpovídá na otázku, proč se starší bratr neúčastní. V podobenství vidíme důvod. Syn nechce jít na hostinu, protože *nikdy nepřestoupil otcův příkaz*. Odcizuje se tedy od otce *kvůli svým dobrým skutkům*.

Odhalit motivy staršího bratra je těžší než odhalit motivy mladšího. Mladší se podle Kellera bouří prostřednictvím takzvaného „otevřeného zla“. Odcizuje se od otce fyzicky a mravně. Starší ale nikdy neodešel, celý život je s otcem, a tak zdánlivě koná dobré věci. Ve skutečnosti je ale otcí možná ještě vzdálenější než jeho mladší bratr. Svůj stav odcizení totiž nevidí. Duchovně je více vyprahlý, ale vůbec o tom neví, protože ve chvíli, kdy se například otevrou dveře kostela, je první uvnitř. Když pak Bůh neudělá to, co očekává, *hněvá se* na něj, jak to vidíme v podobenství.

Druhé nebezpečí tohoto postoje je podle Kellera pocit nadřazenosti. Jakmile druhý člověk postrádá stejné kvality, vnímá ho starší bratr jako méněcenného. Když se staršímu bratrovi zrovna daří, dívá se nepřátelsky na ty, kteří nejednají stejně. Domnívá se, že se jim nedaří, protože něco dělají špatně. V takovém postoji je pak velice těžké odpouštět druhým lidem. Jakmile se totiž daří přestupníkům zákona, připadá to staršímu bratrovi nespravedlivé.

Tento postoj zapřičiňuje také pocit povinnosti. Starší bratr otcí *slouží už tolik let*, protože musí. Za zdánlivou službou se schovává strach z důsledků neuposlechnutí autority. Starší bratři se chovají mravně a dobře kvůli vlastnímu užitku, aby se vyhnuli trestu a zároveň získali Boží požehnání. Děláním všeho z povinnosti ale způsobuje frustraci.

Poslední, s čím starší bratr bojuje a můžeme to podle Kellera vidět v podobenství, je nejistota otcovy lásky. Starší bratr otcí říká, že mu otec *nikdy nedal ani káizle*. Cítí se nehodný Boží lásky. Když se starším bratrům něco nepovede nebo jejich modlitba není vyslyšena, myslí si, že se v té či oné situaci zachovali špatně a že nejsou dost dobří. Dalším příznakem

nejistoty Boží lásky je zničující dopad kritiky druhých lidí. Starší bratři vidí Boží lásku abstraktně, a tak si ji často nahrazují přijetím od ostatních.

4.2.2 *Jak přestat být jako starší bratr*

Keller říká, že je nejprve důležité uvědomit si, že všichni, ať jsme v mentalitě jako mladší nebo starší bratr, potřebujeme zachránit. Co pak? Potřebujeme zasvětit do Boží lásky. Vraťme se do první podkapitoly a připomeňme si otcův laskavý skutek. Zve syna na hostinu, i když je syn rozhněvaný a zahořklý. Bůh se farizeů, příliš mravných, vyprahlých a zaslepených lidí nezřikává, ale zve je k sobě.

Dále, naše pokání musí být hlubší. Starší bratr totiž na seznamu hříchů nemá nic. Keller zde zdůrazňuje, že to nemyslí tak, že je zcela bez hříchu – to jediné Ježíš. Musíme se kát za důvody, které nás vedly k dobrým skutkům. Ve výsledku je potřeba vyznat, že se snažíme být svým vlastním spasitelem. K tomu vede uvědomění si, že lékem na „být špatný“ není pouze „být dobrý.“

V neposlední řadě nás může z mentality staršího bratra vyvést opravdový starší bratr, Ježíš Kristus. Kvůli lidem se vzdal nebe, přišel jako člověk a stal se naším otrokem. Zaplatil dluh a dal lidem místo, kde mohou opravdu spočinout – u Otce. Toto vědomí nás pak promění od základu.

4.3 Kellerův odraz v díle

Samotnou mě překvapilo, kolikrát jsem se zastavila a všimla si, že některé věty a myšlenky mi byly povědomé. Nečekala jsem, že v knize uvidím tolik z Kellera. Proto mi dává smysl poslední podkapitolu této práce věnovat právě tomu – odrazu Timothyho v jeho vlastním díle.

4.3.1 *Zkušenosti ze života*

Keller v díle popisuje, jak se díky církvi *Redeemer* v New Yorku setkal s mnoha mladšími bratry. Často přišli do New Yorku studovat. Ze svých rodných měst a církví byli naučeni, že nemravný a prostopášný život je špatný a že lidem žijícím takovým způsobem, se mají vyhýbat. Když se však s těmito lidmi ve velkoměstu setkali, zjistili, že jsou úplně jiní. Naopak byli inspirativní, přívětiví a v něčem mnohem uvolněnější než jejich původní společenství. Časem pak zjistili, že dříve byli svázaní, a to právě mravnými, příliš konzervativními staršími bratry. Od křesťanství se tedy distancovali. Když pak přišli do Redeemeru, bylo jim nasloucháno a jejich víra mohla být obnovena. Velká část návštěvníků Kellerovy církve podle jeho slov představuje právě tyto *uzdravené mladší bratry*, kteří byli staršími odehnáni.

Keller také zmiňuje důležitost komunity v křesťanské víře. Jedinec si sám nevystačí. Potřebuje společenství, které ho přijme, zároveň nastaví zrcadlo a ukáže mu na Krista. Takovou komunitu Keller zažil poprvé v Ligonier Valley a zavedl ji později i v Redeemeru.

4.3.2 *Teologické myšlenky a vlivy*

Timothy potvrzuje jeho kalvinistické směřování vírou v predestinaci, když říká, že se k Bohu může člověk obrátit jedině Božím přičiněním. Věří, že Bůh musí udělat první krok k nám a člověka se nadpřirozeně dotknout skrze Ducha svatého. Vidíme to například zde: „*Nikdy Boha nenalezneme, dokud nás napřed nevyhledá on sám (...) Někdy nás náhle dramaticky navštíví, jako to udělal v případě mladšího bratra a my začneme silně pociťovat jeho lásku. Někdy s námi tiše a trpělivě diskutuje, i když se od něho neustále odvracíme, jako to dělal v případě staršího bratra. Jak můžete poznat, že se vámi právě zabývá? Pokud začnete vnímat svoji ztracenost a zároveň potřebu se jí zbavit, měli byste si uvědomit, že se tak nestalo čistě vaším přičiněním. Takový proces vyžaduje pomoc, a pokud se tak stalo, je to dobrý indikátor, že při vás Bůh stojí právě v této chvíli.*“⁵⁴

V knize jsem si všimla i novokalvínského důrazu, a to důrazu na zbožný život křesťana. Ten však nemá být založen na otročině, ale na lásce vycházející z vděčnosti. Keller říká: „*Náboženství operuje na principu: ‚Jsem poslušen – tudíž přijímán Bohem‘. Základním operačním principem evangelia je ‚Jsem přijímán Bohem skrze dílo Ježíše Krista – tudíž jsem poslušen‘.*“⁵⁵

Také je v díle vidět Kellerův důraz na pomoc chudým. Tvrdí, že sociální citění a život naplněný službou ukazuje na proměněný život. Odkazuje se na 25. kapitolu Matoušova evangelia, kde Ježíš říká, že pokud mu někdo řekne: „Pane,“ ale nesloužil hladovým, nemocným, utečencům a tak podobně, ani jemu nesloužil.⁵⁶

Na závěr této podkapitoly zmíním, že několikrát v knize Keller citoval vlivy, o kterých jsem se v této práci zmínila. Viděla jsem jména jako Edmund Clowney, Elizabeth Elliot, Richard Lovelace, Jonathan Edwards a C. S. Lewis. Tato a několik dalších jmen se v knize objevilo. O některých jsem se sice v práci nezmnínila, ale také měly v Kellerově životě a teologii své místo.

⁵⁴ Srov. KELLER Timothy. *Marnotratný Bůh: Jak uzdravit srdce křesťanské víry*, s. 78

⁵⁵ *Taméž*, s. 109

⁵⁶ Mt 25,44

Závěr

Tato práce si kladla za cíl seznámit čtenáře s osobou Timothyho Kellera a zmínit jeho vlivy, teologická přesvědčení a profesní dráhu. Nejprve jsem se zaměřila na univerzitu v Bucknellu, kde se setkal s křesťanskou komunitou Intervarsity. Ta ho seznámila s mnoha křesťanskými autory a dovedla ho ke konverzi. Po Bucknellu strávil léto ve studijním centru Ligonier Valley, kde zažil inspirativní křesťanskou komunitu. Na magisterská studia se přihlásil na Gordon-Conwell teologický seminář, kde se převážně díky profesorům definitivně zformovala jeho víra. Jeho teologická přesvědčení jsem v další kapitole popsala. Zmínila jsem Westminsterské standardy, presbyteriánskou teologii a novokalvinismus. Poté jsem se zaměřila na jeho profesní život. Keller v roce 1975 začal pracovat jako pastor v Hopewellu, Virginii a v průběhu této služby dokončil doktorská studia na Teologickém semináři ve Westminsteru. Na stejném semináři po devíti letech služby přijal nabídku profesorské práce. Několik let na plný úvazek vyučoval. Jeho poslední a nejvýznamnější služba začala roku 1989 a skončila v roce 2017. Keller vedl úspěšnou církev Redeemer v centru New Yorku. V mezidobí zažil mnoho zvrátů jak v profesním, tak v osobním životě.

Před zpracováním této práce jsem se domnívala, že Keller přišel na nový způsob pojetí křesťanství. Překvapilo mě, kolik myšlenek přejal od někoho jiného a pouze je vylepšil. Keller byl knihomol a zároveň vynikal znamenitou schopností vyučovat. Dokázal autenticky předat nejlepší útržky z mnoha knih, které za svůj život přečetl. Zároveň kreativně předával křesťanskou víru.

Druhým cílem bylo seznámit čtenáře s jeho dílem *Marnotratný Bůh* a zaměřit se na mnou vybraná témata. Nejprve jsem zmínila obsah knihy. Keller píše o podobenství o dvou synech z 15. kapitoly Lukášova evangelia. Dělá exegezi a ukazuje na dvě životní cesty mladšího a staršího bratra. Mladší se snaží najít štěstí prostopášným způsobem života, kdežto starší bratr si myslí, že získá štěstí přísným dodržováním pravidel. Čeká, že ho za dobré skutky otec odmění. Keller je nazývá jejich vlastními *spasitely* a říká, že se oba od otce odcizili. Potřebují zachránit od pravého staršího bratra, Ježíše Krista.

Pak jsem podrobně popsala staršího bratra v podobenství. Starší bratři se snaží žít mravně a podle pravidel, aby si zasloužili Boží přízeň. To zapříčiňuje jejich pocit nadřazenosti a zároveň neustálý strach z neúspěchu a trestu. S odstupem času si myslím, že problematika mladších a starších bratrů je mnohem komplikovanější, než jak ji Keller popisuje.

Díky určitému poznání Kellerových zkušeností a teologie jsem nakonec identifikovala některé rysy jeho osoby v knize. Keller zmiňuje církev Redeemer a popisuje ji jako velice lákavé místo, otevřené oběma marnotratným synům. Také jsem dokázala vnímat jeho kalvínskou věrouku, když mluví například o Božím doteku. Ten se může stát pouze Božím přičiněním a člověk na něm nemá zásluhu. Zde se s Kellerem moje vlastní víra rozchází, protože v otázce predestinace nemám zatím jasno.

Tato práce může sloužit zaprvé k seznámení se s osobou a životem Timothyho Kellera a zadruhé k prozkoumání osobní víry ve světle jeho osoby a knihy *Marnotratný Bůh*. Zpracováváním tohoto tématu jsem se mnoho naučila a získala. Mohla jsem se hlouběji zaměřit na život a dílo inspirativního věřícího člověka. Prozkoumala jsem oblasti víry, o kterých jsem věděla pouze matně. V neposlední řadě jsem se kriticky podívala na Kellerovu víru a porovнала ji se svou vlastní. Potvrdila jsem si, že i se svým vzorem a inspirací nemusím ve všem souhlasit.

Seznam použitých zdrojů

Seznam literatury

CAILLIET, Emile. *Young life*. 1. vyd. Harper & Row, 1963.

COTHERMAN, Charles. *To think Christianly*. IVP Academics, 2020. ISBN-10: 0830852826.

Evangelical Presbyterian Church. *The Westminster Confession of faith*. 3. vyd. T. G. Lee Blvd, 2010.

HANSEN, Collin. *Timothy Keller: His spiritual and intellectual formation*. Zondervan, 2023. ISBN-10: 0310128684.

NICHOLS, Stephen. *J. R. C. Sproul*. Crossway Books, 2021. ISBN: 9781433544774.

Seznam internetových zdrojů

About City to City. In *Redeemer City to City* [online]. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na WWW: <<https://redeemercitytocity.com>>.

BATURA, Paul. Dr. Tim Keller's last Words: „There is no downside for me leaving, not in the slightest.“. In *Daily citizen* [online]. květen 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na WWW: <<https://dailycitizen.focusonthefamily.com/dr-tim-kellers-last-words-there-is-no-downside-for-me-leaving-not-in-the-slightest/>>.

Blessed are the Poor. In *Gospel in Life* [online]. srpen 2020. [cit. 2024-02-24]. Dostupné na WWW: <<https://podcast.gospelinlife.com/e/blessed-are-the-poor-1598635424/>>.

BUCKNELL UNIVERSITY. The facts about Bucknell. In *Bucknell University* [online]. Lewisburg: Bucknell University. [cit. 2024-02-07]. Dostupné na <<https://www.bucknell.edu/meet-bucknell/fast-facts>>.

Collin Hansen, In *The Gospel Coalition* [online]. [cit. 2024-02-07] Dostupné na WWW: <<https://www.thegospelcoalition.org/profile/collin-hansen/>>.

CS Lewis: 50 years after his death and new scholarship will honour his literary career. In *University of Cambridge* [online]. listopad 2013. [cit. 2024-02-07]. Dostupné na WWW:

<<https://www.cam.ac.uk/research/news/cs-lewis-50-years-after-his-death-a-new-scholarship-will-honour-his-literary-career>>.

Databazeknih.cz. Clive Staples Lewis. In *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné na WWW: <<https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/clive-staples-lewis-871>>.

History of the Church. In *Presbyterian historical society* [online]. [cit. 2024-02-18]. Dostupné na WWW: <<https://www.history.pcusa.org/history-online/presbyterian-history/history-church>>.

Intervarsity press. John Stott. In *Intervarsity press* [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné na WWW: <<https://www.ivpress.com/john-stott>>.

Intervarsity. About us, In *Intervarsity* [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné na WWW: <<https://intervarsity.org/about-us>>.

KANDIAH, Krish. Tim Keller`s Leaving Redeemer Presbyterian: 5 Lessons for Christian Leaders. In *Christian today* [online]. únor 2017. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na WWW: <<https://www.christiantoday.com/article/tim-kellers-leaving-redeemer-presbyterian.5.lesson.s.for.christian.leaders/105061.htm>>.

KELLER, Timothy. Creation Evolution and Christian Laypeople. In *Biologos* [online]. únor 2012, [cit. 2024-02-18]. Dostupné na WWW: <<https://biologos.org/articles/creation-evolution-and-christian-laypeople>>.

Labri. The early years. In *Labri* [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné na WWW: <<https://labri.org/history/>>.

NICHOLS, Stephen. 5 Things Everyone Should Know About the Westminster Standards. In *Ligonier ministries* [online]. listopad 2013. [cit. 13-02-2024]. Dostupné na WWW: <<https://www.ligonier.org/podcasts/5-minutes-in-church-history-with-stephen-nichols/5-things-everyone-should-know-about-the-westminster-standards>>.

PIPA, Joseph. Presbyterian Theology. In *The Gospel Coalition* [online]. [cit. 2024-02-10]. Dostupné na WWW: <<https://www.thegospelcoalition.org/essay/presbyterian-theology/>>.

Redeemer Network Vision. In *Redeemer* [online]. květen 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na WWW: <https://www.redeemer.com/redeemer_network_vision>.

ROWLEY, Jack. The Ligonier Valley study center early years. In *Ligonier Ministries* [online]. únor 2010. [cit. 2024-02-08], Dostupné na WWW: <<https://www.ligonier.org/learn/articles/ligonier-valley-study-center-early-years>>.

SALAZAR, Greg, The Context of the Westminster Assembly, In *Tabletalk magazine* [online]. leden 2021. [cit. 2024-02-15]. Dostupné na WWW: <<https://tabletalkmagazine.com/article/2021/01/the-context-of-the-westminster-assembly/>>.

SMITH, Russell. Tim Keller is NOT this generation`s C. S. Lewis. In *Horizons of the possible* [online]. červen 2013. [cit. 2024-02-07]. Dostupné na WWW: <<https://russellbsmith.com/2013/06/07/tim-keller-is-not-this-generations-c-s-lewis/>>.

SUTANTO, Gray. What is Neo-Kalvinism?. In *Reformed Theological Seminary* [online]. květen 2023. [cit. 2024-02-17]. Dostupné na WWW: <<https://rts.edu/resources/what-is-neo-calvinism/>>.

SUTANTO, Gray. The history of Neo-Calvinism Examined and Explained. In *The Gospel Coalition* [online]. únor 2023. [cit. 2024-02-11]. Dostupné na WWW: <<https://www.thegospelcoalition.org/article/history-neo-calvinism-explained/>>.

The Westminster Confession of faith. In *Ligonier ministries* [online]. prosinec 2021. [cit. 2024-02-18], Dostupné na WWW: <<https://www.ligonier.org/learn/articles/westminster-confession-faith>>.

Theopedia. Inaugurated eschatology. In *Theopedia* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné na WWW: <<https://www.theopedia.com/inaugurated-eschatology>>.

Tim Keller, retired New York megachurch pastor and bestselling author dies at 72. In *The Presbyterian Outlook* [online]. květen 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na WWW: <<https://pres-outlook.org/2023/05/tim-keller-retired-new-york-megachurch-pastor-and-bestselling-author-dies-at-72/>>.

TRUEMAN Carl, Reformed theology In *The gospel Coalition* [online]. [cit. 2024-02-04]. Dostupné na WWW: <<https://www.thegospelcoalition.org/essay/reformed-theology/>>.

Westminster Catechism. In *Britannica* [online]. [cit. 2024-02-18]. Dostupné na WWW: <<https://www.britannica.com/topic/Westminster-Catechism>>.

Westminster Standards.org. Westminster standards. In *Westminster standards.org* [online]. [cit 2024-02-14]. Dostupné na WWW: <<https://westminsterstandards.org>>.

Interpretované dílo

KELLER, Timothy. *Marnotratný Bůh: Jak uzdravit srdce křesťanské víry*. Triton: Praha, 2011. ISBN: 978-80-7387-418-6.

Biblický překlad

Bible. Český studijní překlad. Praha, 2009. ISBN: 978-80-86449-61-6.

Přílohy

Obrázek I. **Timothy Keller**

(Dostupné na WWW:

<https://cdn.theatlantic.com/thumbor/Xh_JhJLJ7ZS3BDQ8tgcy9wmsyL4=/0x0:2000x1125/1952x1098/media/img/mt/2019/12/1219_Wehner_Keller/original.jpg>)

Obrázek II. **Timothy Keller a Collin Hansen**

(Dostupné na WWW: <<https://www.etrernitynews.com.au/wp-content/uploads/2023/05/Untitled-design-7.jpg>>)

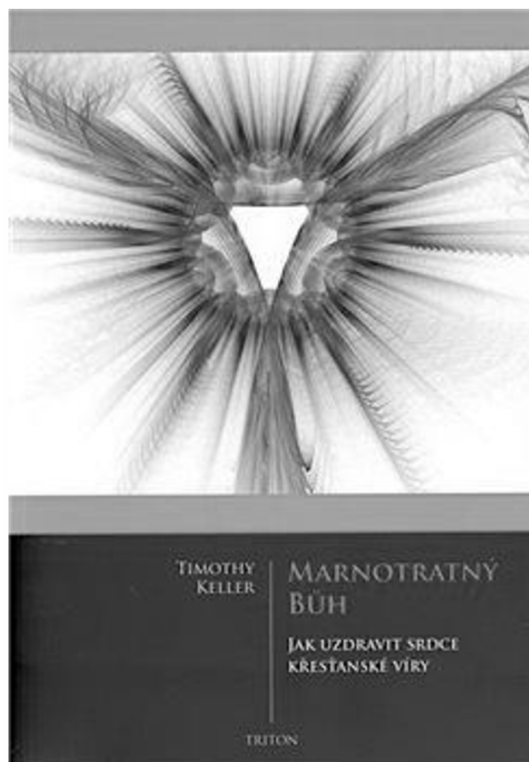
Obrázek III. **Timothy a Kathy Keller**

(Dostupné na WWW: <<https://media.thegospelcoalition.org/wp-content/uploads/2023/01/30150749/Tim-Kathy-2014-TGCW-Conference.jpg>>)

Obrázek IV. **Kniha *Marnotratný Bůh***

(Dostupné na WWW: <https://obalky.kosmas.cz/ArticleCovers/160/876_big.jpg>)

JELÍNKOVÁ, Debora. Timothy Keller: Život, myšlení a vybrané dílo Marnotratný Bůh. České Budějovice 2024. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Vedoucí práce Veronika Řeháková.

Klíčová slova: Timothy Keller, křesťanství, život, dílo, teologie, pastor

Abstrakt

Práce se ve třech kapitolách zabývá osobou Timothyho Kellera (1950-2023), amerického pastora, kazatele a autora několika bestsellerů. Nejprve pojednává o jeho rodině a dětství, pak se zabývá obdobím studií, kde se Timothy setkal s mnoha lidmi. Ti zásadně formovali jeho víru. Druhá kapitola práce popisuje, jaká teologická přesvědčení se po konci studií rozhodl zastávat. Následující část se zaměřuje na jeho profesní dráhu a rozebírá ji od první kazatelské služby, přes pár let vyučování na teologickém semináři, až po poslední a nejvýznamnější službu v New York City. Kellerův život práce uzavírá jeho odchodem ze služby a závěrem života.

Čtvrtá a poslední kapitola pojednává o díle Timothyho Kellera *Marnotratný Bůh*, v němž rozebírá podobenství o dvou synech z 15. kapitoly Lukášova evangelia. Po představení se práce soustředí na vybraná témata. Prvním tématem je zaměření se na staršího bratra v podobenství. Druhým je odraz Kellera a jeho přesvědčení v díle.

Abstract

This bachelor thesis is divided into three chapters focusing on the life of Timothy Keller (1950-2023), an American pastor, preacher, and author of several bestsellers. The first chapter discusses his family and childhood, followed by his academic years where he encountered many influential individuals who shaped his faith. The following chapter describes the theological convictions he embraced after completing his studies. The subsequent chapter delves into his professional career, tracing it from his early preaching ministry, through several years of teaching at a theological seminary, to his final and most significant ministry in New York City. Keller's life concludes with his retirement from ministry and the end of his life.

The fourth and final chapter focuses on Timothy Keller's work *The Prodigal God*, which examines the parable of the prodigal son from the fifteenth chapter of Luke's Gospel. After an introduction, the work concentrates on selected themes. The first theme is the focus on the older brother in the parable. The second theme is the reflection of Keller and his convictions in the work.

Key words: Timothy Keller, christianity, life, work, theology, pastor